

TARTALOM:

- Lévay Mihály** v. püspök, prépost, prelátus
Hatvan: Hová lettek a karácsonyi angyalok?
- Br. Hatvany Endre**: Világválság.
- Okolicsányi Imre** alispán karácsonyi nyilatkozata.
- A debreceni ítélőtáblához akarják csatolni Hevesvármegyét**:
- Dr. Petro Kálmán** országgyűlési képviselő és **Dr. Heller József** ügyvéd nyilatkozata.
- Dr. Hodossy Gedeon** orsz. gyűl. képviselő: „Ego sum via, veritas et vita”.
- Dr. Hodossy Gedeon**: „Magyar karácsony”
- Br. Radvánzky Albert** felsőházi tag az evangélikusok egyetemes egyházi és iskolai felügyelőjének „Közgyűlési megnyitóbeszéde”.
- Gróf Keglevich Gyula** orsz. gy. képviselő: A mai elhelyezkedés nehézségei a társadalmi életben.
- Kristóffy János** gazd. főtanácsos Kompolt: Mult és jövő. (A gazdaságkodásban).
- Érsek Gábor** a Magyar Nemzeti Bank gyöngyösi fióklőnökének nyilatkozata a gazdasági helyzetről.
- Ring Gyula** építészmérnök, építőmester a felsőház póttagja Hatvan: A Kézműves iparosság sorsdöntő órái.
- Balogh István** a Hevesmegyei Gazdasági Egyesület titkára Gyöngyös: Körbe-körbe.
- Beniczky Elemér** földbirtokos, a felsőház póttagja Egercséhi: A legeltetés kérdése Hevesvármegye hegyes vidékein.
- Hirling Gyula** m. kir. kormányfőtanácsos a Hatvani Népbank vezérigazgatója nyilatkozata a vidéki pénzügyintézetek működéséről és gazdasági életünk legégetőbb problémáiról.
- Kálmán Sándor** a Magyar Mezőgazdasági Kiviteléi Intézet müncheni levelezője: Gyümölcs és fűszélermelésünk, értékesítésünk, különös tekintettel Hevesvármegyére.
- Ahol egész éven át melegít az ember-szeretet karácsonyi tüze.** Látogatásunk az egri női kórházban.
- Dankó Sándor** ref. lelkész Tiszafüred: Békesség tinéktek!
- Piller György** emléktáblájának leleplezése egri szülőházán.
- Dr. Hammersberg Elemér** járásorvos Hatvan: Karácsony idegenben. (Üti emlékeim kis töredéke.)
- Legány Ödön** a Hatvani Növénynevelő vezérigazgatója: Mit termeljen a gazda.
- Fialár Géza** takarékpénztári vezérigazgató Heves: Korlátozzuk a föld elterhelésének szabadságát.
- Dr. Horti József** közgazdász: A magyar mezőgazdaságát szervezése. „A mezőgazdasági válság” cz. munkáiból.
- Reiner Adolf** fakereskedő Eger: 1932 a magyar fakereskedelem legrosszabb esztendeje volt.
- Blumenthal Béla** vezérigazgató, az Omke elnöke Hatvan: „A kereskedők helyzetéről.”
- A Gyöngyösi Levente Egyesület** születésnapja.
- Ring Gyula** felsőházi póttagot ünnepelte Hatvan és vidéke iparossága.
- Vármegyénk gazdasági életének erőforrásai.**
- A Hatvani Cukorgyár R. T.**
- A Nemzeti Hitelintézet Gyöngyösi Fiókjának működése.** Herédy László igazgató nyilatkozata.
- A Gyöngyösi Takarékpénztár Egyesület** 1932. évi működése.
- Gönczy Árpád** nagykereskedő Eger: A kisipar pusztulása és a bórkereskedelem.
- Westpha'en-Auersperg** szállótelep R. T. Gyöngyös.
- Háziipar a Hevesmegyei Gazdasági Egyesület** kebelében.
- Látogatásunk Eger** legrégebb kereskedelmi borpincészetében.
- Hírek, beszámolók a megye minden részéből.**

EGER,
1932. DECEMBER HÓ 25.
III. ÉVF. 15—16. SZÁM.

Egyes szám ára 50 fillér.

A kedvezményes vasúti jegyét ne használja föl arra,

hogy saját és a mások szükségletét BUDAPESTEN szerezzé be!

Van Hatvanban elég megbízható iparos és kereskedő, -- becsületbeli kötelesség azokat támogatni!

Káposztás István

étterme és
szállodája
HATVAN.

A vasúthoz vezető ut mellett.

**GYÖNYÖRŰ, ÁRNYAS
KERTHELYISÉG.**

Az okos, takarékos ember

csak nagy lütfőrtékű
salak-, kő- és palamert-
tes szénrel fűti.

A tatai szén és brikett

ezen kiváló tulajdon-
ságokkal rendelkezik.
Egy próbarendelés

BARÁTHISTVÁNNÁL
(Grassalkovich u. 74 sz.)
meggyőző mindenkit gyakorlatban is.

VIG FERENC

**órás-ékszerész, var-
rógép és kerékpár
kereskedő HATVAN.**

Ajánlja dusan felszerelt áru-
jait ugymint órák, ékszerek,
disztárgyak, varrógépek, ke-
rékpár és motorkerékpárok
valamint alkatrészeit.
Kedvező részletfizetésre is kapható.

Bindfeld Márk és fiai résztvénytársaság

épületfa kereskedő cégnél
a legmodernebb kivitelű
cementárúk és műkövek
beszerezhetők.

Hatvan. Telefon 30.

„Orion”

első rendű rá-
dió készülékei

Fuchs Lajos

kerületi képviselő
üzletében kapha-
tók. Telefon 108.

Klang Sándor

vaskereskedő.

HIRLING LÁSZLÓ

ÉPÜLET ÉS MŰBŰTOR
ASZTALOS.
Blumenthal fakeskedő mellett.

Központi iroda:
Horváth Mihály ucca 774.

Nagy és kisméretű! géptégla, hornyoltcserép!

A Hatvani Gyártó- és Cserépvár Rt.
Hatvani Gyártó- és Kőműves-
Nagy- és kisméretű Hornyoltcserép-
Részvénytársaság Gyártó- és Kőműves-
Részvénytársaság

TELEFON	VIHARI
Központi háló: 22	Vásárosok: 21
Gyártó: 21	Személyek: 21

**Olcsó áron,-
részletfizetésre is kapható!**

Schwarz László

rőfős-, rövid
és
divatáruháza.

Rosenberg

**vas-, fűszer-,
csemege ke-
reskedő, ke-
rékpárraktár.**

Imre Sándor

CSEMEGE ÜZLETE.
Dr. Lakner-féle ház.

Heller Izso

illatszer és pipere cikkek,
fotoszaküzlet.
Gallértisztítás, kelmefestés!

Balogh Zoltán

cipésmester.

BORBÉLY és KRAMMER

HATVAN

TELEFON 80 SZ.
Foglalkozási ágak:
gépjavitó üzem, autó
és gépfelszerelési cik-
kek árusítása, szik-
vizgyár, daráló ma-
lom és hideg uton
történő szekérráhu-
zás. Sphinx benzin
töltő és garage.

Blumenthal Béla

épületfa-kereskedése és
cementgyára.

Hatvan Telefon 29.

Elsőrendű cementárúk!

Mindenmű építőanyag:

cement, téglák, szilik, kő, fűzők, stb.
a legjobb minőségben kapható.

NYOMATOTT VÉGH DEZSŐ KÖNYVNYOMDÁJÁBAN HATVANBAN.

TARTALOM:

- Lévay Mihály** v. püspök, prépost, prelátus Hatvan: Hová lettek a karácsonyi angyalok?
- Br. Hatvany Endre**: Világválság.
- Okolicsányi Imre** alispán karácsonyi nyilatkozata.
- A debreceni itélőtáblához akarják csatolni Hevesvármegyét**:
- Dr. Petro Kálmán** országgyűlési képviselő és **Dr. Heller József** ügyvéd nyilatkozata.
- Dr. Hodossy Gedeon** orsz. gyűl. képviselő: „Ego sum via, veritas et vita”.
- Dr. Hódossy Gedeon**: „Magyarkarácsony”
- Br. Radvánszky Albert** felsőházi tag: az evangélikusok egvetemes egyházi és iskolai felügyelőjének „Közgyűlési megnyitóbeszéde”.
- Gróf Keglevich Gyula** orsz. gv. képviselő: A mai elhelyezkedés nehézségei a társadalmi életben.
- Kristóffy János** gazd. főtanácsos Kompolt: Mult és jövő. (A gazdaságkodásban).
- Érsek Gábor** a Magyar Nemzeti Bank gyöngyösi fiókfőnökének nyilatkozata a gazdasági helyzetről.
- Ring Gyula** építészmérnök, építőmester a felsőház póttagja Hatvan: A Kézműves iparosság sorsdöntő órái.
- Balogh István** a Hevesmegyei Gazdasági Egyesület titkára Gyöngyös: Körbe-körbe.
- Beniczky Elemér** földbirtokos, a felsőház póttagja Egercsehi: A legeltetés kérdése Hevesvármegye hegyes vidékein.
- Hirling Gyula** m. kir. kormányfőtanácsos a Hatvani Népbank vezérigazgatója nyilatkozata a vidéki pénzügyintézetek működéséről és gazdasági életünk legégetőbb problémáiról.
- Kálmán Sándor** a Magyar Mezőgazdasági Kiviteli Intézet müncheni levelezője: Gyümölcs és főzeléktermelésünk, értékesítésünk, különös tekintettel Hevesvármegyére.
- Ahol egész éven át melegít az ember szeretet karácsonyi tüze.** Látogatásunk az egri női kórházban.
- Dankó Sándor** ref. lelkész Tiszafüred: Békesség tinéktek!
- Piller György** emléktáblájának leleplezése egri szülőházán.
- Dr. Hammersberg Elemér** járásorvos Hatvan: Karácsony idegenben. (Uti emlékeim kis töredéke.)
- Legány Ödön** a Hatvani Növénynevelő vezérigazgatója: Mit termeljen a gazda.
- Figlár Géza** takarékpénztári vezérigazgató Heves: Korlátozzuk a föld elterhelésének szabadságát.
- Dr. Horti József** közgazdász: A magyar mezőgazdaságát szervezése. „A mezőgazdasági válság” cz. munkájából.
- Reiner Adolf** fakereskedő Eger: 1932 a magyar fakereskedelem legrosszabb esztendeje volt.
- Blumenthal Béla** vezérigazgató, az Omke elnöke Hatvan: „A kereskedők helyzetéről.”
- A Gyöngyösi Levente Egyesület szeretetünnepe.**
- Ring Gyula** felsőházi póttagot ünnepelte Hatvan és vidéke iparossága.
- Vármegyénk gazdasági életének erőforrásai.**
- A Hatvani Cukorgyár R. T.**
- A Nemzeti Hitelintézet Gyöngyösi Fiókjának működése.** Herédy László igazgató nyilatkozata.
- A Gyöngyösi Takarékpénztár Egyesület 1932. évi működése.**
- Gönczy Árpád** nagykereskedő Eger: A kisipar pusztulása és a bórkereskedelem.
- Westpha'en-Auersperg** szállótelep R. T. Gyöngyös.
- Háziipar a Hevesmegyei Gazdasági Egyesület kebelében.**
- Látogatásunk Eger legrégibb kereskedelmi borpincészetében.**
- Hírek, beszámolók a megye minden részéből.**

EGER,
1932. DECEMBER HÓ 25.
III. ÉVF. 15—16. SZÁM.

Kellemes karácsonyi ünnepeket és boldog új évet kívánunk igen tisztelt üzletheleinknek:

Keleti Gyula
bőrkereskedő.

Rozmaring István
uri szabó

Hercz László
sörnykereskedő
a fővárosi söröző r. t. és a
kőbányai polgári söröző
r. t. vezérképviselője.

Stiller Gyula
cukrász

Hirling Imre
uriszabó

Grosz Zoltánné
gyorsárugyűjtő képv. és
fuvarozási vállalata

Turi János
magyar szabó.

Stark László
órás- ékszerész

Schönfeld Béla
cipőáruháza

Rosenberg Ferenc
vas-, lüszér- és csemege
kereskedő

Rácz József
illatszertára.

Hirling László
műbutor asztalos

Spieler József
órás- ékszerész

Csekő Béla

vegytisztító „Hattyú” mo-
soda

Balogh Zoltán
uri és női cipész

Kovács István
szikvizgyáros

Angeli István
rádió és villanyszercelő

„Milus” virágüzlet

„Record”
gummivulkanizáló üzem

Vig Ferenc
órás- ékszerész

Répás Ferenc
cukrász.

Szabó Lajos
dohánytőzsdés

Bukó Sándor
cipőüzlete

Hadler János
lakatos és szerelő

Heller Izsó
illatszertáros

Magyar Olasz Bank R. T. Hatvani Fiókja

ezelőtt Hatvanvidéki Takarékpénztár Részvénytársaság
Hatvan.

A MAGYAR NEMZETI BANK mellékhelye.

Foglalkozik az összes bankszerű ügyletek lebonyolításával.
A „Foncière” Általános Biztosító Intézet főügynöksége.
:- A Magyar Kir. Osztlálysorsjáték elárúsító helye. :-

Készséggel áll rendelkezésre export és import ügyek kompen-
:- zációs üzletek létrehozásában és lebonyolításában. :-

HATVANI NÉPBANK R. T.

ALAKULT 1893-BAN.

A Pesti Hazai Első Takarékpénztár érdekeltsége.

Fiókiintézet: LŐRINCIBEN.

Affiliált intézet: ASZÓDI HITELBANK
és TAKARÉKPÉNZTÁR R. T.

Angol-Magyar Bank R. T. hatvani fiókja

foglalkozik a banküzlet minden ágával.

Telefon: Hatvan 64.

Táviratcim: Coloinale.

„Orion”

elsőrendű rá-
dió készülékei

Fuchs Lajos

kerületi képviselő
üzletében kapha-
tók. Telefon 108.

Blumenthal Béla

épületfa- kereskedése és
cementgyára.

Hatvan. Telefon 29.

Elsőrendű cementárak!

Mindennemű építőanyag:

cement, téglá, cserép, nád, kőpor stb.

a legjobb minőségben kapható.

Legolcsóbb bevásárlási forrás

KLEIN PÁL

bőrkereskedő

Bindfeld Márk és fiai részvénytársaság

épületfa kereskedő cégnél
a legmodernebb kivitelű
cementárak és műkövek
beszerezhetők.

Hatvan. Telefon 30.

HEVESVÁRMEGYE

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI VÁRMEGYEI LAP

MELLETTEK HAVONTA KÉTSZER. HÍCFIZETÉSI ÁFAK. I. GYŰJTÉS 12 HUFÓ, FÉLÉVRE 6 PENGŐ, NEGYEDÉVRE 3 PENGŐ

Hová lettek a karácsonyi angyalok?

Írta: Lévy Mihály.

Dicsőség Istennek a magasságban! Megzendül az angyali ének. Még most is? Békesség a földön a jóakarátú embereknek! Hanúzik tovább az angyali ének! Még most is?

Kívául a karácsonyra száz meg száz piciny lángja. Még most is? Örömtől repeső gyermek-szívek boldogsága tavaszt varázsol ide a földre. Még most is? Áhítat szavaira kelve sietnek a templomba az emberek. Még most is?

Karácsony van. A Szeretet leszállott a földre. Isten magához ölelte az embert. Angyalok hirdetik: „Ugy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta érte.” Legyen hát dicsőség, dicsőség örökké mennyben és földön, a halhatatlan Szeretetnek, az örökkévaló Istennek!

Karácsony édes hangulata borul rá a lelkemre. Gyermekkorom szép álmait egymás után mind kivirágznak most emlékezetemben. Érzem a magasztos béke boldogító érzését. Szeretném magamhoz ölelni a világot. Szeretném szívemre vonni Betlehem szegényét, a jászolban didergőt, a szeretetnek megtestesült csodáját, a kisdéd Jézust.

Lelkendezve egészen átadom magamat karácsony kedves hangulatának. De mi ez? Egy level akad a kezembe. Iróasztalomon hevert felborítottanul. Betekintek. Szegény apa írja a kuszált sorokat. Írja, hogy egész nyáron csupan 275 kg. rozsot keresett. Felesége gyógyíthatatlan betegségben a gyöngyosi kórházban. Hét gyermekével nincs hova lennie, nincs keresete. Mit csináljon? Halálba menjen? Nem teszi, mert hiszi, hogy van még Isten; hiszi, hogy majd csak jobb fordul keserves sorsuk.

Könny fakad a szememből, az élő hitnek ezt a nagy bizonyosságát olvasva. Karácsonyi örömménné ragyogó szívárványa lett a szegénység hajlékában teremtett, Istent kereső, benne bizakodó egyszerű napszámosnak ez a szent hitvallása.

Szkeptikus lelkem elkéseredéssel fogtam ennek a cikknek az írásához. Szeretszét, amerre csak néz az ember, elszomorodva azt kell tapasztalnia, hogy kifordult sarkából a világ. Megtagadta az ember égi származását. Mintha a karácsonyi angyalok éneke örökre elveszett volna ott a betlehemi éjszakában.

Hová is lettek a karácsonyi angyalok? Meghallhatjuk-e még valaha zengő énekük szózatát? Azt a szózatot, amelyre ma oly kimondhatatlanul nagy szükség van. Azt a balzsamos biztatást, amely békét hirdet a jóakarátú embereknek.

Karácsony szent hagyományainak bűvös-bűjos hangulata ma már mintha nem élne a szívekben! Mintha megfogyatkozott volna a szeretetnek az a melege, amely onnan a betlehemi istállóból elárasztotta a világot.

Ajkam ne szólj, hallgass! Ne merjed káromolni az örök Szeretetet! Nem aludt ki ez a Szeretet. Örökös virraszt a világ felett. De igenis, a mi szeretetünk fogyatkozott meg. Mintha nem is testvére lenne egyik ember a másiknak! Önző, szívtelen, kegyetlen, magának, csak magának élő.

Világosod előtt állunk, mert csődöt mondott a szeretet. A leszerelésről eddig már 120 gyűlésen 111 határozatot hoztak. Az erről szóló iratok sulyra meghaladják a 200 tonnát. A világbékéről szavalnak a népek kiküldöttei, emellett pedig a világháború győztesei hozzáálltak hadierőjüknek teljes kiépítéséhez. Eddig több mint 17 milliárdot fordítottak erre a célra.

Nagy kérdések útján járunk. Ezt nem tudják, vagy nem akarják észrevenni a nemzetek vezetői. De így vannak maguk az egyes emberek is. Nekik nem kell az angyali ének. Nekik amúgy is szól a fülemüle. A földi élet gyönyörűi között megfélemednek arról, hogy a mai élet rettentő problémáival csak a szeretet képes megbirkózni. Elfelejtik, hogy a még karácsonyker is nélkülöző tömegeknek is joguk van a több igazsághoz, a jobb élethez.

Az élet egyetlen értelme a szeretet. Hát mit prédikálunk, gondolják magukban ezek a kis önzők, hiszen szeretik ők magukat, no és talán még cimboráikat is. Mi kell ennél több?

Hat ez igaz, ha ők mondják. Szeretik ők magukat, nem juttatva ebből a szeretetből a szegénynek egy morzsát sem. Szeretik az anyagot. A földi javak emberei ők, akiket felemberekké alacsonyított le átkos önzésük. Van-e másnak emberséges megélhetése, ennél kisebb gondjuk is nagyobb. Hogy-e munkanélkülieken ők is segíthetnének, ha volna bennük lelkiismeret, ezt csak ásitozva veszik tudomásul. Ha ugyan tudomásul veszik.

Semmi más baja nincs ennek a világnak, csak az, hogy nem jóakarátúak az emberek. Nyomban itt teremne közöttünk a békesség angyala, mihelyt kigyulna az emberi szívekben a szeretetnek mennyei lényé, égi melege.

Betlehem csodája szeretetre tanít bennünket. Plántáljuk vissza szívünkbe ezt az isteni adományt. Apoljuk a szeretetet mindenki, főként a szenvedő, nélkülöző embertársaink iránt. Ne üzzük el oktatlanul küszöbünkről a béke angyalát. Váltsuk meg borzasztó helyzetéből a világot, váltsuk meg magunkat!

Világválság.

Írta: báró Hatvany Endre.

1929-ben vége lett annak az áremelkedési folyamatnak, amely az egész világon áruban, értékpapírban, évek hosszú során át folytatódott és az összes országokban az összes árak, de különösen a nyersanyag-árak, egyes helyeken előbb, másutt később, hol hirtelen, hol lassabb mértékben esni kezdtek. A történelem azt tanítja, hogy árak állandóan, határ nélkül nem emelkedhetnek. Az árak hullámzása, egyes árak arányának egymáshoz való változása a kapitalisztikus termelési rendszer természetes következménye. Ezen termelési rendszertől eltérőleg, más elvi alapon épült fel a kötött gazdálkodás rendszere. Míg kapitalisztikus gazdaságban az árak ára a kínálat és kereslet szabályai szerint a nyílt piacon szabadon alakul ki, a kötött gazdálkodás rendszerében a piacot az államhatalom szava helyettesíti. Talán sehol a világon nem találjuk e két termelési rendszert teljes tisztaságában, mégis a kulturországok legnagyobb része oly gazdálkodást követ, melynél az előbbi rendszer van túlsúlyban és csak Oroszország az, mely túlnyomórészt a utóbbi rendszert honosította meg. Kétségtelenül sokan igazságtalannak érzik a szabad áralakulás által okozott áreltolódásokat, de nem vitatható az sem, hogy egyes árak mereven lerögzített ára, illetőleg különböző árak egymáshoz való arányának meghatározása sok jogos panaszra adhat okot. Hiszen az emberek nem egyformák, igényeik, szükségleteik mások és mások. Egy könyv, egy zongora nem mindenkinek ugyanannyi búzát, vagy zsírt ér meg, vagy fenti árúknál bármelyikének értéke nem fejezhető ki minden ember részére egyformán szén-, vagy cipő-értékben sem.

Különböző országokban más és más árúknál erősebb vagy gyengébb áresése 1929. óta a lakosság nagy részében az igazságtalanság érzését keltette, ami az illető ország kormányát arra készítette, hogy azon árúknál védelmében, amelyeknek ára erősen csökkent, kényszerintézkedéseket léptessen életbe. Meg kellett akadályozni, hogy más országokból beözönlő árúknál az árak esését elősegítsék és így egymásután emeltek vámokat, határoztak meg behozatali kontingenseket és hoztak behozatali tilalmakat a különböző országok kormányai. Egyes országok pénzegységük értékállandságát védő intézkedései növelték ezt a védelmet és hozzájárultak az árak természetes kialakulásának megakadályozásához.

Lehet, hogy igazuk van azoknak, akik azt állítják, hogy az államok egymástól való kölcsönös elzárkózása mélyítette a válságot. Kétségtelen, hogy az árak értékesítésének külföldön való megnehezítése fokozta a belföldi termelés veszteséges voltát. De ezzel szemben el kell ismerni, hogy egyes árúknál védő intézkedések fokozott munkaalkalmat nyújtottak és más, kedvezőbb körülmények között termelő

országok fenyegető versenyének kizárása által ideiglenesen gyengítették a válság erejét. Nehéz ma megítélni, vajjon a belföldi termelés védelmének elmaradása, vagy a külföld retorziós intézkedései fokozták-e erősebben a munkanélküliséget.

Azok, akik minden baj eredetét az elzárkózásban látják, akik azt hiszik, hogy a nemzetközi forgalom felszabadtítása máról-holnapra megváltoztathatja az árak csökkenő tendenciáját és megszünteti a munkanélküliséget, úgy hiszem, összetévesztik az okot az okozattal. A világgazdasági kérdések bonyolult összefüggései közepette, ahol minden ok okozat, viszont minden okozat egyben újabb okot képez, e problémában való határozott állásfoglalás csaknem oly nehéz, mint annak megállapítása, hogy a tyúk, vagy a tojás volt-e előbb.

Kétkedem azon igen elterjedt nézet helyességében, hogy magas árak szükségesek a gazdasági jólét és megelégedés eléréséhez. Gazdasági jólét, vagy nyomor nem függvénye a magas, illetőleg alacsony áraknak. Különböző viszonyok közt lehet úgy magas, mint alacsony árak mellett is jólét, vagy nyomor. A háború idején, az egész világon emelkedő árak nálunk nyomort, az Egyesült Államokban jólétet teremtettek. Az alacsony árak ma az egész világon kedvezőtlen jelenségnek tűnnek fel. Ne felejtsük el azonban, hogy alacsony árak készítik a vállalkozót célszerű organizációk létesítésére, a technikust új találmányok lefedezésére, melyek új munkaalkalmat teremthetnek és a gazdasági fejlődést és haladást segítik elő. Az arra termettek életbenmaradásának „the survival of the fittest” egészséges elve a gazdasági élet terén ilyen időkben érvényesül. Az egészséges kiválasztódás bizonyos mértékig több reményt nyújt a nemzet fejlődésére, mint az árak emelkedésével járó könnyű munkanélküli kereset, mely gyakran trespédést idéz elő.

Fentiek szerint tehát az áraknak csökkenő tendenciája jelenthet ugyan veszteséget, de nem szükséges, hogy az mindig válságra vezessen. A válság egyik oka volt az 1929-es évet megelőző egészségtelen helyzet. A mesterségesen túlhajtott árak, az általános spekuláció, a könnyelmű adósságok, amelyeket úgy magángazdaságok, mint egyes államok csináltak, előkészítették a talajt a katasztrófális válságra. — Ennek a növekedését fokozta, hogy a legtöbb állam politikai és gazdasági vezetői az áralakulás megváltozására elkészülve nem voltak és még az áresések elején is, azt átmeneti jelenségnek tekintették. Ennek következtében védelmi eszközeiket természetesen helytelenül választották meg.

A hibákat a következőkben látom:

Munkaalkalom teremtése céljából a válság kezdetén Európa országainak tekintélyes része más

országok tőkét vette kölcsön improduktív investíciók tömeges létesítésére. Miután a kölcsönt felvevő országoknak kamatot kellett fizetniök, oly befektetések után, melyek kamatot nem hoztak, ez a nemzeti jövedelem csökkenését, a nemzeti tőkeképződés megakadályozását, végül a munkanélküliség fokozódását jelentette. A világtőkének helytelen irányba való terelése ilymódon károsította elsősorban a kölcsönt igénybevevő országokat. Ezen országok fizetőkép-telensége, melyet modern kifejezéssel „befagyás”-nak neveznek, megrendítette az eredetileg kedvezőbb helyzetben levő, kölcsönt nyújtó országok gazdasági helyzetét is.

Kedvezőtlen tünet Európa számos országában a közüzemek szaporodása. Az állam pénzén élősködő ipari és kereskedelmi alakulatok akadályozzák a maűángazdaság tevékenységét, csökkentik annak adózási képességét, míg maguk többnyire passzív eredménnyel dolgoznak. Így kétszeresen hozzájárulnak a nemzeti jövedelem csökkentéséhez.

Ugyancsak egészségtelen jelenség, hogy a legtöbb államban az adminisztráció a nemzeti jövedelem mind nagyobb részét emészti fel. Hivatalos és félhivatalos intézményekre és intézetekre biztatnak oly feladatokat, amelyeket régebben szakminisztériumok intéztek. A bürokrácia túltengése nemcsak akadályozza a gazdasági életben szükséges gyorsabb munkát, de egyik főoka a lent megjelölt egészségtelen folyamatnak. Hozzájárul ehhez még a fegyverkezéseknek általános növelése. Ez irányban talán némi optimizmusra jogosít a Franciaország és Németország között nemrégiben létrejött elvi megállapodás, melynek alapján Németország ismét részt vesz a fegyverkezés nemzetközi tanácskozásán.

A helyes gazdasági intézkedéseknek elmulasztása, illetőleg töves intézkedések sorozata lényegesen súlyosbították a válságot. A jövődő intézkedések szempontjából nem felesleges ezen hibáknak újból és újból való felsorolása. Mégis legfontosabb és legsürgősebb teendő a világ társadalmát legkomolyabban fenyegető veszély: a munkanélküliség megszüntetése, vagy legalább is csökkentése. Erre vonatkozólag a következő intézkedések látszanak alkalmasaknak:

1. Ott, ahol produktív investíciók még lehetségesek, ezen investíciók okvetlenül létesítendők. Produktívnak tartok e szempontból minden olyan investíciót, amelynek kamata és amortizációja nagyobb, mint a kölcsönpénzért fizetendő kamat. Ilyen investíciólehetőség azonban kétségtelenül kevés van. Ezért fontosabbnak látszik

2. utak és vasutak létesítése és javítása. Ezen investíció — ha nem is nevezhető fenti értelemben produktívnak, mégis — alkalmas lehet arra, hogy a termelő és fogyasztó között felmerülő költségeket csökkentse.

Miután alig létezik ma oly áru, amelynél a fizetőképes fogyasztók kereslete lényegesen felülmúlja a kínálatot, nem lehet célja annak, hogy raktár számára fokoztassék a produkció. Ezért tehát — habár ez primitív termelési módszerhez való visszatérés — az önellátást kell elősegíteni és e célból

3. a telepítések támogatása kívánatosnak látszik. Németország igen sokat áldozott telepítésekre, ámbár ezt talán nemcsak gazdasági, hanem nemzetiségi okból is tette. A telepítések általában ott lehetnek célszerűek, ahol a gazdasági termelés folytonossága biztosítva nincsen. Ily területek ma sajnos, Közép-Európa számos részén találhatók. Az ily telepítés önkéntes felajánlással és nem kényszerintézkedéssel kell keresztülvinni. Jól kezelt, megfelelő értéket produkáló földek kisajátítása oly célból, hogy azon kevésbbé magasrendű termelés folytattassék, nem lehet helyes. Eljjesztő példa arra, hogy mi módon nem szabad, mily módon helytelen kisembereknek földhöz juttatása, a magyar földbirtokreform volt.

A munkanélküliség levezetéséhez — bármely mód is választassék, nagyobb tőke szükségeltetik. Ezen tőke megszerzése természetesen ma az egész világon nagy nehézségbe ütközik. Érdekes az újszerű német módszer, melynél, mint ismeretes, az állam adóelengedésen alapuló oly jegyeket bocsájt ki, amelyeket a Reichsbank leszámítol.

Maddig fog tartani a válság? Erre a kérdésre természetesen pontos választ adni nem lehet. A válság megszűnését elősegítheti a békeszerződések megváltoztatása. Az országhatárok nemcsak nemzetiségi szempontból, de a gazdasági észszerűség szempontjától is helytelenül vannak megállapítva. Óriási összegeknek egyik országból a másikba való átutalása reparáció címén szükségszerűleg zavarokat okoz a nemzetközi forgalomban. A válság tartama tehát bizonyos mértékben függvénye a békeszerződések megváltoztatása idejének. Továbbá merem állítani, hogy annál tovább fog tartani a válság, mennél tovább fogják mesterséges intézkedések a természetes áralakulást zavarni, illetőleg az árak csökkenő tendenciáját feltartóztatni. Amíg gyenge gazdasági alakulatok inszolvenciájának takarására szolvens adósok esedékes fizetési kötelezettségét az államhatalom akadályozza meg — egészséges fejlődés nem várható. Miután szociális szempontok egyes országokban szükségessé tesznek oly intézkedéseket, amelyek az egészséges gazdasági fejlődés alapfeltételeivel ellentétben állanak, a válság gyors befejezésére nem számíthatunk. Ha szembenézünk és számíthatunk az eljövendő nehézségekkel, úgy jobban felvértezve inkább fog sikerülni a világ erkölcsi és anyagi értékeit egy jobb jövő számára átmenteni.

Kinevezés. Heves vármegye főispánja *Szmre-csányi Sándor* dr. gyöngyösi főszolgabírói hivatalhoz beosztott közigazgatási gyakornokot, vármegyei fogalmazóvá nevezte ki.

Történelmi idöket élünk, amikor a hazaszeretetet nyugalmat és türelmet parancsol!

Okolicsányi Imre alispán karácsonyi nyilatkozata.

Eger, december 24.

Az ősi vármegyeház sok ember szemébe ma már csak tradíció, csak a régi szép multnak ittmaradt romantikus emléke, anakronizmus a gyorsvonattal haladó jelenkorban. Az ősi vármegye sok ember szemében a konzervatív, maradi gondolkodásnak jelképe, gát a fejlődés útjában, kerékkötője a modern haladásnak, ócska fellegvéra a mult század bürokrata szellemének. Az idegenkedők, a dolgok nem ismerése folytán elfogultak és minden ellensége az ősi vármegye bevált intézményének, jöjjenek el csak egy délelöttre Hevesvármegye ódon székházába és nézzék meg azt a lázas, lüktető munkát itt, amely minden tollvonással 115 község és két megyei város javát szolgálja. Vagy jöjjenek egyszer az alispán előszobájába csak, és lássák, az ügyes-bajos dolgokban naponta itt megjelenő polgárok kéréseinek elintézését. A megyei írnok, az irodaigazgató, az aljegyző, a főjegyző és az alispán íróasztalánál mind egyformán csak arról győződhetünk meg, hogy Heves vármegye nem a bürokráciának, hanem a mai viszonyokhoz alkalmazkodó cselekvéseknek, ez életnek és a szívnek a vármegyéje. Ez áradt ki *Okolicsányi Imre* alispán szavaiból is, amikor munkatársunk kérdéseire az alábbiakat válaszolta karácsonyi nyilatkozatában.

— Az elmúlt esztendő nehéz feladat elé állította a közigazgatást. A pénzügyi válság, majd a mezőgazdaságnál bekövetkezett elemi csapások szinte megállították megyénkben az életet, megakadtak a közületek háztartása és csak a legnagyobb erőfeszítéssel, végsőkig fokozott takarékossgal tudtuk egyensúlyban tartani a megye háztartását is. Mindezek ellenére, nagy elővigyázattal és körültekintéssel ebben a nehéz esztendőben is sikerült elérnünk azt, hogy *nem állt meg Hevesmegyében a fejlődés, nem szűnt meg az alkotó munka.* Új utaink, új hidaink épültek és haladást értünk el a megyei villamosításnál is.

A jelenben minden törekvésünk oda irányul, hogy *ne legyen megyénkben éhezö ember,* ezért nagyobb szabású inszpekciót vezetünk és a tervbevett részben pedig már folyamatban levő szükségmunkák

által kenyérhez juttatjuk a nélkülözőket. Sajnos, megyénkben is nagyon megnövekedett a munkanélküliek száma és az idén fokozott mértékben kell küzdenünk a megnöött munkanélküliség következményei ellen. Nagy a nyomor mindenfelé, de *bámulattal és elismeréssel emlékezem meg itt is megyénk népéről, amely érzi, hogy történelmi idöket élünk, amikor a hazaszeretetet nyugalmat és türelmet parancsol még a legnehezebb sorsban is minden magyarnak.* Itt a nélkülözötségnek e nehéz telén sem kell tartanunk nyugtalanságtól, ennél a lakosságnál nem találnak termő talajra az izgatók, a felforgató tanok. Ez a nép érzi és tudja, hogy olyan vezetök állnak az élén, akik nemcsak akarják, de ki is tudják vezetni a nemzetet a mai nehéz sorsából.

Az én elvem egész közigazgatási pályámon mindig az volt, hogy a szeretet vezessen bennünket a néppel való érintkezésben. *Kevesebb akta, kevesebb írás, annál több szív!* Mert jószívvvel is lehet érvényt szerezni a törvénynek. A sok írás helyett pedig a gyors cselekvést szeretem. A sok huza-vona helyett közvetlen intézkedést a helyszínen. Ki kell menni a néphez, hogy megismerjük, ezt hangsúlyozom minden tisztviselőmnek.

— Mindezek alapján rendkívül bizom *vitéz Gömbös Gyula* miniszterelnök nagy törekvéseinek sikerében. A tettek férfiat, a népszerűt nagy magyar államférfit, az erőskezüt vezetök látom benne, aki a legnehezebb idöben vette kezébe a kormány vezetését és aki mindenképen méltó arra, hogy minden magyar ember pártkülönbség nélkül kövessen.

Úgy érzem és sok jelből úgy látom, hogy ha a mai karácsonyának melegénél a szeretet egybeforrasztja a magyart a magyarral és megértjük és megszívleljük a Vezér szavát, a reánk következő 1933-as esztendő sokkal boldogabb karácsonyt hoz az egész magyarságra.

A debreceni ítélötáblához akarják csatolni Hevesmegyét.

Az egész megye tiltakozik az igazságügyi miniszter terve ellen.

Petro Kálmán dr. országgyűlési képviselő nyilatkozata.

A racionalizálásnak egy rögen kísértö, de az érdekelték részéről soha komolyan nem vett terve feküdt eddig az igazságügyi minisztériumban arról, hogy törvénykezés szempontjából Eger és Hevesmegyét elszakítják a budapesti ítélötáblától és a debreceni táblához csatolják. Ez a terv most annyira komollyá vált, hogy az igazságügyi miniszter december 19-re az átcsatolás módozatainak megbeszélése végett értekezletre hívta magához Eger és Hevesvármegye érdekelt fórumait. A vármegye jogkeresö közönsége, egész lakossága megdöbbenéssel hallotta a lesujtó hirt, amely csak Debrecennek jelenthetne előnyt, ellenben Hevesmegyére hátrány származna belöle az egész vonalon. A hirre nyomban megalakult

megyeszerte a legkeményebb tiltakozás frontja a sérelmes tervvel szemben.

Egyik legelső sorban érdekelt fórum, az *Egri Ügyvédi Kamara* választmányi ülésen fejezte ki tiltakozását a sérelmes terv ellen, a Kamara elnöke, *Petro Kálmán* dr. országgyűlési képviselő pedig így nyilatkozott munkatársunknak:

— Amikor értesültem erröl a tervröl, siettem felkeresni Lázár igazságügyi miniszter urat, aki előtt kifejtettem álláspontomat és bejelentettem neki, hogy ennek a tervnek keresztülvitelénél szemben találja magával az egész Heves vármegyét.

(Folytatása a 25-ik oldalon.)

„Ego sum via, veritas et vita.”

Irta: Dr. Hodossy Gedeon.

Az idei magyar karácsony ünnepe, fájdalom, megint szomorú ünnep lesz, mert bizony nagyon sok családban nem fognak kigyulladni a karácsonyfa égő gyertyácskái, — hiszen nagyon sokan vannak, akiknek még viaszgyertyára sem telik. De gondoljunk arra, hogy Krisztus is egy sötét istálló szalmával vetett jászolában született és Heródes pribékjei elől még onnan is menekülnie kellett. Az Ő családjában is csak a szívek mélyén lobogott az Istenbe-vetett hit lángja és ez a hit adott erőt a szenvedések elviselésére.

Ilyen a magyar sors is. — Mi is ki vagyunk téve a modern Heródesek üldözéseinek, akik életünkre törtek és a szenvedések végtelen sorát zúdították reánk. De Krisztus urunk a legragyogóbb példáját mutatta annak, hogy a szenvedéseket Isten akaratában való megnyugvással hogyan kell tünnünk és elviselnünk és az Ő élete, halála és feltámadása hirdeti napjainkban is az igazság érvényesülésének legyőzhellen erejét. Nekünk is biznunk kell a mi igazságunk feltámadásában, de ezt mi is csak szenvedések árán és a sátán kísértéseinek ellenállásával remélhetjük.

Rajtunk nem segíthet a panaszkodás, még kevésbé az elégedetlenkedés, mert hiszen a mi sorsunk jobbrafordulásának kulcsa nem a mi kezünkben van. Kormányunk maga is nagyrészt tehetetlen azokkal a külső nagyhatalmi erőkkel szemben, melyek őt is olyan intézkedésekre kényszerítik, melyeket fájó szívvel és vérző lélekkel bár, de végre kell hajtania, ha nem akarjuk, hogy még ez a csonka országunk is martalékul essék ellenségeinknek.

Igazságtalanság mai helyzetünkért egyeseket vagy kormányunkat vádolni, vagy felelősségre vonni, mint ahogy a hegy összeomlásának sem a vakond

az oka és a százados tölgy sem azért dől ki, mert madár szállt az ágára. Amíg a földrengés meg nem szűnik és amíg a vihar nem vonul fejünk fölé, addig meg kell elégednünk azzal, hogy a puszta földön, vagy egy kis kunyhóban várjuk meg az elemi csapások megszűnését, hogy legalább puszta életünket megmentse, mert amíg magyar él ezen a földön, akinek a szívében a hit és reménység lángja ég, addig mindig remélhetünk és bizhatunk hazánk és nemzetünk feltámadásában. Csak az a kérdés, lesz-e bennünk elég kitartás, erő és akarat, nem fogunk-e meginogni, ellen tudunk-e állni a sátán kísértésének és nem fogjuk-e az elégedetlenség szülte forradalmi gondolatokkal rombadönteni mindazt, amit eddig építettünk? Lesz-e erőnk a szenvedéssk méltóságos és önértetes viselésével a külföld előtt is bebizonyítani azt, — hogy itt egy igazságtalanul és jogtalanul földarabolt, de önértetes nemzet él, melynek megmentése az ő érdeküket is szolgálja?

Merítsünk mi is a szenvedő Jézus életéből és halálából példát, viseljük türelemmel és megadás-sal azt a sorsot, amit Isten reánk mért és akkor mi is fel fogunk támadni, Mert mint Krisztus urunk példája mutatja, az örök igazságot eltemetni nem lehet ha még olyan nagy és súlyos sziklát hengergetnek is sirja fölé.

Ezekkel a gondolatokkal eltelve gyujtsuk meg karácsony estéjén újból szíveinkben a hit és reménységnek gyertyácskáját abban a hitben, hogy a jövő esztendei karácsony estjén olyan fenyőfácskák ragyogó fényében fog gyönyörködni minden magyar család, amelyek nem a megszállt, de az ezer éves felszabadult magyar Kárpátok bérceiről fognak eljönni hozzánk, hogy hirdessék az igazság feltámadását.

MAGYAR KARÁCSONY.

Irta: Hodossy Gedeon.

Arról a szent magyar földről,
Meiyet lölünk elraboltak,
Amelyet most gyáva rablók,
Gaz árulók bitorolnak,
Valaki egy fenyőfácskát
Hozott nekem karácsonyra.
Ahol az én bölcsőm ringott:
Onnan hozta, onnan hozta!
Elvágta a gyökerétől
És bedugta egy favázba.
Az eleven gyökér helyett
Ez a faváz lett a lába!
(De sok földönfutó magyar
Osztozik e szörnyű sorsban;
Aki csonkán, elűzöten,
Koldusmankón járnak mostan.)
Az én gyökerem is ott van,
Ahol azé a kis fáé.
Ott van, ezer éve van ott,
Ősapámé, ősanámé.

Nézem, nézem a kis fácskát
S mintha ő is nézne engem.
Oh de sokat mondunk így el
Egymásnak a néma csendben!
Szinte hallom, hogy mit suttog
Nékem ez a csonka fácska
S panaszára mit felelget
Fájó szívem dobbanása.
Minden ágát külön-külön
Cirógatom, csokolgatom
És úgy érzem illatáról,
Hogy a csókot visszakupom.
S amint illatát beszívom,
Fájó sóhaj száll el tőlem —
Egy fenyvesbe, hol őseim
Pihennek a temetőben. . . .

Karácsony van, de nem rakok
Ragyogó dísz a kis fára,
Hisz ráhulló könnyeimtől
Ugyis csillog minden ága.

S amint ráhull egy-egy könnyem,
A kis fenyő meg-megrezzen;
S hirtelen egy szörnyű erőt
Érezek a két kezemben.
Összeszorul a két öklöm,
Bosszút liheg sajgó keblem
S a könnyeket bosszu lángja
Szárítja fel két szememben.
A szeretet szent ünnepén
Átokba ful imádságom:
Verd meg Isten, aki oka.
Hogy ilyen a szent karácsony!

Egyetemes közgyűlési megnyitóbeszéd.

Az evangélikusok 1932. évi közgyűlésén elmondotta báró Radvánszky Albert.

Három esztendővel ezelőtt Svédországban jártam. Stockholm egyik muzeumában láttam Gusztáv Adolf lovát, átlőtt páncélját, és a svéd nemzet legnagyobbjainak földi maradványait őrző ódon templom boltívei alatt megálltam Gusztáv Adolf sírján.

Ugyanakkor a szomszédos Dánia fővárosában ülésezett a második Lutheránus Világgyűlés, amelyen a földkerekség összes, országos evangélikus egyházainak kiküldöttei egy akarattal együtt voltak és arról tanácskoztak, miképen lehetne a világ evangélikusait szorosabb egységbe foglalni. De ugyanakkor a Református Világszövetség is ülésezett Amerikának egyik metropolisában, és a két gyűlés résztvevői testvéri lélek sugallta táviratváltással köszöntötték egymást. Láthatatlanul átnyultak a kezek a mérhetetlen messzeségeken testvéri szorításra, és lélekben megszületett a protestáns világszövetség, amely Gusztáv Adolfnak álma volt.

Ugy álltam ott, mély megilletődéssel a nagy király sírján, mint aki élő tanuja lehettem álma megvalósulásának.

Mikor az 1932. évi egyetemes közgyűlés megnyitásának ünnepi alkalmából szólok, legelső kötelességemhez hiven a magyarhoni ágostai hitvallásu evangélikus keresztyén egyház egyeteme nevében hálás kegyelettel áldozom Gusztáv Adolf áldott emlékének, halála háromszázadik évfordulóján. S ekkor a megilletődésnek ugyanaz az érzése fog el, amely Gusztáv Adolf sírján eltöltött, és az a forró kívánság kél szivemben, vajha teljesednék be rajtunk is Gusztáv Adolf álma, s ragadna magával minket is példája, hogy ébrednénk mi is az egész keresztyéniséget és így az evangélikus egyházat is fenyegető veszély tudatára és szállnánk egy akarattal sikra annak megmentéséért.

Mert legyünk tisztában azzal, hogy a veszély ugyanolyan nagy, mint Gusztáv Adolf idejében volt.

Ennél a megállapításnál nemcsak Oroszországra gondolok, de nem is csupán az istentelenség Moszkvából irányított, hit és egyház ellen irányuló, nyílt és titkos támadásaira, amelyek valósággal ijesztő mérveket öltenek. De nézem a világ sok országában az állam közönyét, sőt ellenséges magatartását a vallással szemben. Látom a felekezetek érthetetlen, a higgadt szemlélet szinte megdöbbentő harcát egymás ellen. Látom nagy tömegeknek a vallással szembe fordulását, a hívek tábora tekintélyes hányadának bűnös közönyét. Látom az anyagi erőforrások elapadását, a tettekeség elernyedését, a belső egyetértés megbomlását.

Bizonytalán felesleges tovább részleteznem a helyzetképet, amelyet néhány vonással itt vázoltam. Felesleges boncolgatnom, hogy abból mi és mennyiben áll meg a magyar vonatkozásban. Hiszen ezt a helyzetet mindnyájan együtt szenvedjük, a felsőbb közületekben csakugy, mint a legkisebb egyházköz-

ségben és lentről fel, a szolgálat minden fokozatán, legyünk akár egyháziak, akár világiak, hivatalos téren csakugy, mint személyes életünkben.

Leszállított államsegélyek, be nem folyó egyházi adók, üres egyházi pénztárak, kiegyenlített egyházi javadalmak, hátralékos tanítói fizetések, félbemaradt gyermektanítások. Hanyatló hitluzgóság, üres templomok, bezárt és létükben veszélyeztetett iskolák. Egyenlenségek, személyi hiúságok szolgálata, személyes élű támadások, a nemzetiségi kérdés fellobbanása az egyházban, amelynek birtokában a nyelv csak eszköz lehet Isten dicsőítésére és az Isten igéjének a lélekhez közelebb vételére.

Nem folytatom. Akinek szeme van a látásra, látnia kell, milyen fenyegető a veszély. . .

Ha látnók, ez már az egyház ügyéért való sikraszállásnak első és legfontosabb etappja volna. De úgy tetszik nekem, mintha a látás hiányoznék. Az az első, amit meg kellene tanulnunk Gusztáv Adolf példájából, hogy nézzünk és lássunk.

A második lépés, amelyet a veszély megszüntetésének érdeke megkíván tőlünk, az, hogy az egyház ügyét tegyük a magunkévá, azonosítsuk magunkat vele. Nem helyes eljárás az, ha valaki a veszélyek között, ha szolgálatában kritika, vagy bánatás éri, elkeseredik, vagy félreáll. Gusztáv Adolfnak az volt az elve, hogy „az Isten egyháza megérdemli, hogy szenvedjünk is érte”

A maga országában őt és alattvalóit hitükben senki nem háborította meg. Ő és nemzeti egyháza nem forgott veszélyben. De számára az egyház egy szent test volt, amelyen egyik tag fájalmát a másik tag is érzi. Benne felébredt a testvéri szolidaritás. Hogy miként tud ez ma is megmozdulni és csodákat művelni, arról minden szónál ékebben beszél a százéves Gusztáv Adolf Egylet és Gyámin-tézet példája, valamint a charbini menekülteknek a Lutheránus Világgyűlés által 50.000 dollár áldozat árán való megmentése. Ha ez a szolidaritás mindnyájunkban felébredne, a világnak közel 80 millió evangélikus lelke mint tudná biztosítani a gazdasági és világnézeti válság közepett is az evangélium egyházának diadalát, az ötszázézer lelkes magyar lutheránia pedig egész erkölcsi és anyagi értékállományának fenntartását jobb idők eljöveteleig.

Gusztáv Adolf cselekedett. Seregével partra szállva, maga kezdte meg a sáncásást. Példája nekibuzdította egész seregét. Ne riadjunk vissza mi se az egyház szolgálatától, bárminemű munkateljesítést is kívánjon meg az tőlünk.

Gusztáv Adolf nem tűrt semlegességet. Nyíltsága és őszintesége színvallást követelt mindenkitől. Mi se tőrjünk semmiféle köntörfalazást. Harcba állunk, tudnunk kell tehát, ki van velünk és ki ellenünk.

Gusztáv Adolf seregét csupa hívő, erkölcsileg fegyelmezett harcosból állította össze. Legyünk mi is hívő és fegyelmezett sereg, amely mint Gusztáv Adolf, Isten ígéjével és imádsággal vonul hadba, a diadal biztos tudatában.

Gusztáv Adolf tizenötezer emberével megverte az akkori világ leghatalmasabb hadseregét. Nem a maga erejével, hanem a seregek, Urának, Istenének segítségével, akinek számára nincs lehetetlenség. Ha ennek az Istennek a nevében, Gusztáv Adolf lelkével vesszük fel a küzdelmet a tornyosodó veszedelmek ellen, egyházunknak ebből a harcból győzedelmesen kell kikerülnie.

Gusztáv Adolf partraszállását egy egykoru kép örökíti meg, amelyen egy kéz kardot nyújt feléje az égből.

Kard lebeg ma mi felettünk is. Hogy ez a kard számunkra Damokles vésztlósló, vagy Gusztáv Adolf diadalt ígérő kardja-e, — rajtunk áll.

Ha akarjuk, Gusztáv Adolf győzelmes kardja lesz.

Hogy így legyen, ezzel a kívánsággal üdvözlöm az egyetemes egyház és az egyházkerületek itt megjelent, mélyen tisztelt Képviselőit és az 1932. évi egyetemes közgyűlést Isten nevében megnyitom.

A mai elhelyezkedés nehézségei a társadalmi életben.

Irta: Gróf Keglevich Gyula.

Már egy ízben Dr. Vass miniszter idejében, egy napilapban foglalkoztam ezzel a kérdéssel és felvettem azt a gondolatot, hogy a kormány időközönként tájékoztatásul a lapokban bizonyos statisztikát tenne közzé, amelyekből a társadalom minden rétege tudhatná és láthatná, melyik volna az az életpálya, a melyre gyermekét nevelhetné, a hol *nemi reménysége* volna, hogy gyermeke ott érvényesülhetne. Eme statisztika mutassa ki elsősorban az állam összes hivatalainak státusát az állami adminisztrációban, az igazságszolgáltatásnál, a közrend a közegészség stb. stb. adminisztrálásánál. A vármegyék adminisztrálásánál és általában a közgazdasági életben a státust. Itt kell kimutatni, mennyi egyén áll alkalmazásban, mennyi ott évente a nyugdíjazás vagy k. b. kilépés vagy elhalás?

Ezek mind nehéz statisztikai munkák, de ha ez a statisztika valaha szükséges volt, úgy most felette az. Jól tudom, mindezt csak *megközelítőleg* mutathatja ki, de azt is kell venni, hogy szegény Hazánk megcsonkult, de maga a gazdasági világ-válság miatt e téren is nagy a visszaesés, de mégis bizonyos képet tudna adni, és eme tájékoztatóra ma nagy szükség lenne. Azt is tudjuk, hogy maga az állami adminisztráció, ugy a közgazdasági vállalkozás legnagyobb része is még a nagy Magyarország keretéhez volt méretezve. A kormánynak épen úgy, mint a közgazdaságnak minden ágazatában, a keret szűkítve lett, máris csaknem a kihalási rendszer lett behozva, mert a nyugdíjazás a legmagasabb fokot érte el. Megcsonkításunk előtt maga a Haza védelmét szolgáló katonaságnál való elhelyezkedés, nagy számot tett ki, ma ez leszálott csaknem a nulla fokra.

Az állami adminisztráció keretének eme megszükitése után a gazdasági válság épen úgy megtizedelte a közgazdasági életben elhelyezkedettek számát, úgy hogy most itt is nemcsak az ifjuság előtt van bezárva az elhelyezkedés lehetősége, de tanult és képzett gyakorlatban is gazdag tehetségek állás nélkül a nélkülözés és várakozásban tengődnek.

Ne felejtkezzünk meg arról sem, hogy már a világháború előtt is azt a panaszt hallottuk, hogy „Csak az tud *elhelyezkedni*, akinek *protekciója van*”. Azt kell kérdeznem mit változott ebben ma a helyzet? Mondjuk meg, hogyha tényleg azelőtt ért is valamit az a protekció, lehet-e mondani azt, hogy ma ennek a protekcióságnak van-e valami foganatja? Ez ma semmi és ha valamely szegény diplomás vagy iskolázott, avagy magát bizonyos

szakpályára kiképzett egyén kéri valakinek a protekcióját a legnagyobb sajnálkozással kell annak megmondani: ne is reménykedjen, ma az érvényesülés folytonossága egy időre szünetel.

Ez a tény, ma az elhelyezkedés lehetősége teljesen meg van szakadva és épen ez a kétségbeesítő állapot adja kezembe a tollat, szinte felkiáltok a kormányhoz, hogy legalább azt tegye meg, azoknak adjon tájékoztatót, akiknek gyermekei ma még az életük elején állanak, az élet a -b-c-jénél tartanak, a kezdetleges iskolánál, hogy azok a szülők tájékozva legyenek, hogy iskoláztassák és mily irányban képezzék ki?

Meg kell világosan mondani, ma egy nagy torlódás van az iskolázott ifjuság között. Nagyszámu a diplomás fiatalság, de még nagyobb az iskolázottak száma. Valljuk be nálunk a sok egyetem, szakiskola, gimnáziumok, polgári iskolák nagy száma nem azt az igazi célt szolgálja, amit nagynevű most elhunyt Klebersberg Kunó gróf volt kultuszminiszterünk mondott, midőn ezen kérdésben a képviselőházban lámadva volt, védelmére azt hozta fel: *nem azért építem az egyetemeket és főiskolákat, hogy a diplomákat szaporítsam, de azt akarom, hogy minden ember a maga helyére művelhesse magát*. A másik indoklása ez volt: meg akarom szüntetni a házaknál a mademoiselle és Fräuleineket, lehetővé akarom tenni ezek nélkül az ifjuság nevelését.

Ez az intenció is mutatta az ő nagy kulturszeretetét, de sajnos a mi társadalmunk ezt az intenciót félreérti, az iskolát nemcsak a saját műveltségének fokozására használja, de csaknem tisztán arra, hogy gyermeke az iskolázás által bizonyos állásba jusson és ezáltal érvényesüljön az életben. A leány gimnáziumok vagy közös iskolák nem tudom a leányoknál nem rejtenek-e magukban bizonyos erkölcsi veszedelmet?

Ma a szakiskolák is már tul vannak tömve, de legveszedelmesebb a gimnáziumok és polgári iskolák nagy száma. Igen kérem a t. olvasót ne méltóztasson engemet elítélni, hogy én ezt a kifejezést használom „legveszedelmesebb”, de a főhiba abban van, hogy különösen az alsóbb osztály, akik gyermekekkel négy gimnázium vagy polgári iskolát járattak, a saját magok által üzött ős foglalkozásba viszsavinni fiaikat nem akarják. Azért kérem én a kormánytól, hogy egy tájékoztató statisztikát adjon ki, hogy a társadalom minden rétege megismerhesse azt, hogy a szellemi munkában elhelyezkedni, a hivatali állásokba bejutni, ennek a protekció sem

használ ma, mert már régebben magokat kiképzett és hivatali állásokra kiképesített számtalan egyén már régen vár, e téren is túlprodukción van, tehát jól megfontolja és jól meggondolja minden szülő, hogy gyermekét az ő társadalmi állásához mérten, a szükséges mérvben taníttassa és ne gondoljon arra, hogy a szellemi, vagy valamely hivatali pályán jobban fog tudni érvényesülni.

Ott már is nagy torlódás van, aminek következtében a gyermekét az el nem helyezkedés vagy annak nehézségei elkeseredésbe, életuntagságra, avagy az erkölcs útjáról való letérésre fogja készíteni.

Ma a földbirtokosság, a szellemi arisztokrácia, a középosztály az, a mely osztályok generációról, generációra jól töltik be az állami, vármegyei stb. összes hivatali állásokat és lehetetlennek kell tartani, hogy ezekről a helyekről ők kiszorítassanak. Ha ma az iparos, vasút, posta, rendőrség alkalmazottjai gyermekeiket a szabad érvényesülés alapján a létező, részükre könnyebben hozzáférhető gimnáziumok vagy felsőbb iskolák sőt egyetemre küldik, gondolják meg, hogy a középosztály gyermekeivel találják magokat szemben és azok érvényesüléseit gátolják, esetleg ha azokkal szemben érvényesülni nem tudnak, bekövetkezik az amit fentebb említik, hogy az elkeseredés lesz az osztályrészek.

Csak olvassuk el Gömbös Gyula miniszterelnök nagykorúsi beszédét, mikor azt mondotta: „Igen sokan vagyunk okos emberek, de olyanra van szükség, aki építő munkát tud végezni!” Hiszen tényleg élnek igen képzett, gyakorlatban tapasztalt nagy emberek, akik minden percben pótolni tudnak tehetségeket, lehet bátran feivetni azt a kérdést: annyira szükség van új tehetségekre, hogy az alsóbb osztályok gyermekeinek kell azoknak lenni, akik a tehetségek pótlására hivatva vannak. Engedjenek meg azok, akik ezen kijelentés miatt sértve érzik magukat, de én nem akarok senkit lekicsinyelni, elismerem a szabad érvényesülés jogát, de mivel ismerjük a nehéz elhelyezkedés és érvényesülés lehetőségét, tegyük fel, hogy száz ifjúból kettő tehetséges be is válik 98%-a az életben küzdő és elkeseredett hivatalvadász lesz, aki nem tud érvényesülni.

Van még egy még sajnálatosabb dolog, hogy ma a kisgazdák, az egész törpe birtokosok 6-8 holdas birtokosok sőt munkások is iskoláztatják gyermekeiket és altiszti állásokra pályáznak. Kérdezem, mi fog történni a jelenlegi altisztek gyermekeivel? Ma nem létezik a vasutnál, postánál, rendőrségnél, tűzoltóságnál, hivataloknál annyi hely, hogy a ma ezekre pályákra pályázók száma, legalább háromszorosan felül ne múlja azt a számot, ami ma alkalmazásban van.

Bocsánat! ismétlem ez oly veszedelmes jelenség, hogy a szellemi proletárság és hivatalra, altiszti pályára törekvők, száma ma is már oly magas fokon áll, hozzá számítva ha nézzük a jelenleg gimnáziumokba beiratkozottak tömege, avagy a polgári iskolák tanulói számát, ha ezek a négy évet ki tanulják, hozzáadva a ma létező hivatalért küzdők számát, lehetetlen, hogy aggódva ne nézzünk a jövőbe, de aggódva ne nézzenek a mai szülők is, hogy nagy gonddal felnevelt gyermekeik, ha őket a hivatalok betöltésére nevelik, gyermekeiket nagy csalódás ne érje.

Itt van a kormánynek kötelessége, azért veszem a tollat a kezembe, hogy felhívjam a figyelmét

arra, hogy igaz, meg kell adni a kultúra fejlesztésére a lehetőséget az iskolák fejlesztésével és fenntartásával, de itt az idő ma, hogy tájékoztatást is nyújtson azt tartsa, mindenki szeme előtt, amit Klebelsberg Kunó gróf kultuszminiszter mondott: van iskola, tanuljon mindenki, de ne azért, hogy mindenki szellemi vagy hivatali állásban akarjon érvényesülni.

Sok esetben volt alkalmam figyelmeztetni iparosokat, hogy fiaikat miért nem az ipari pályára nevelik? Felelet, ma már iparnál nincs elegendő munka. A kisgazda azt monja: két gyermekem van, kevés a földem, én is alig tudtam megélni. Már nemrégiben egy kis broschurámban leírtam, hogy egy ily iskoláztatás egy gyermeknek egy évben ezer pengő, négy gimnázium után négyezer pengőt fizet ki. Ezen négyezer pengővel mindenki a saját falujában nyolc hold földet vásárolhat. Tehát tisztán csak számitási hiba, ha csak nem az a veszedelmes jelenség, hogy ma sajnos oly felfogású áramlat kapott felszínre, hogy legtöbb ember a saját foglalkozását alpirának tartja és előkelőbb foglalkozást keres. Hogy ebben jól látok mutatja az, hogy ha az előtt kevés volt a földje, a föld után vágyott. Ma senkinek sem jut eszébe vagy legalább kevésnek, hogy föld után vágyjon, de egyszerűen a polgári iskolát vagy gimnáziumot keresik fel.

Ezt a ferde felfogást és mondjuk előkelőbb pozícióra vágyakozást egyedül az általam kért statisztikával lehet megakadályozni és ha nézzük a legújabb intézkedését a kultuszminiszternek az ugynevezett rostavizsgák behozásával, ez már mindannak jele hogy ezzel akarják megnehezíteni az iskoláztatás folytatását, csak azok haladhassanak, akik jó tanulónak mutatkoznak. Bár az élet más mutat, ismerünk ma számtalan nagy embert, akik annak idején a rostavizsgán biztosan el buktak volna. Ezt a módot is ki kell próbálni, de annál sokkal célravezetőbbnek tartom, ha népszerű felvilágosítással szolgál a kormány.

Nagy veszedelem rejlik abban is hogy ma a városok felé törnek az egzisztenciát keresők. Ezt igen könnyen meg lehetne akadályozni. A városok mondják ki, hogy elsősorban saját városuk egyéneit alkalmazzzák minden hivatalba. A vasut mondja azt, elsősorban csak vasutas gyermekeit alkalmazzuk. Posta, táviráda stb. összes hivatalok ha kimondják, hogy a hivatalok alkalmazottjai gyermekeinek adják elsősorban az érvényesülési elsőbbséget, meg vagyok győződve a falu nem fog törni úgy a veszedelmek, a városok felé. Viszont a statisztika, a státuskimutató lesz az, ami meg fogja akadályozni, hogy csak az haladjon fel az iskoláztatás terén, akiben a tehetség megvan, vagy körülményei azt parancsolják.

El nem mulaszthatom hogy, itt fel ne említsek egy nem is régen egy napi lapban megjelent közleményből, ne idézzek pár sort. Ugyanis 1793-ban Pergen bécsi rendőrminiszter egy rendeletének indokolásában azt mondja: Az alsóbb társadalmi osztályok képzettségének arányban kell állani az ő társadalmi helyzetükkel. Ha az egyszerű embert csak éppen annyi ismeretre tanítják, ami az ő munkakörében szükséges, úgy ő a saját szférájában fel van világosítva, s ez reá nézve üdvös, az államra előnyös, — de ezen felül már a fogalmai összezavarodnak, haszontalan töprengésekre adja magát, magasabb társadalmi osztályba akar feljutni, s így önmaga bol-

dogtalan, az államra pedig veszélyes lesz. *Magasabb ismeretek csak azoknak valók akik társadalmi állásuk révén arra vannak hivatva, hogy másokat vezessenek.*

Egyszázharminckilenc évvel ezelőtt mondta ezt Pergen bécsi rendőrminiszter, aki már akkor Ausztriában látta azt a tulzott szellemi és hivatali állásokra való törekvést, mit szóljunk mi; de egyáltalán hol látunk

határozott véleményt, amely bátorságot venne erre a kérdésre reámutatni? Érzem és tudom, hogy megkapom eme közleményemre a szigorú kritikát, amivel engem illetni fognak, de ettől nem tudnék megijedni, mert meggyőződésem, hogy a közvélemény nekem fog igazat adni és eme közleményemmel, ha a kormány elgondolását magáévá fogja tenni, a köznek hasznára lehetek.

Mult és jövő

(A gazdálkodásban.)

Írta: Kristóffy János.

Pár nap választ el bennünket az év végétől és az 1932. évről elkészíthetjük gazdálkodásunk mérlegét. — Sajnos ez a mérleg szomorú leez. —

Az év elején azt hittük, hogy elértük a mély pontot és az 1932-es év a javulást fogja hozni. A várva-várt javulást azonban nemcsak, hogy nem hozta meg, hanem a gazdasági viszonyok még tovább romlottak. Ezt betetőzte az az elemi csapás, amely a búzát termelő gazdákat közvetlen a márnak ígérkező aratás előtt érte: a június végén felépett fekete rozsdakár. Hiába volt jó termésünk árpa, zab és tengeriben, mert az ezekben mutatkozó eladható több termés értéke meg sem közelíti a búzában szenvedett kár értékét. A gabonafélék, a dohány és egyéb termények ára az állatárakkal együtt tovább estek. Estett mindennek az ára, amit a gazda eladhat, de emelkedett ezzel szemben jóformán mindennek az ára, amit a gazdálkodás továbbviteléhez a gazdának meg kell vásárolni.

Könnyű volt gazdálkodni a háború előtt, amikor a termény és állatárakban alig volt ingadozás, vagy a háború után a konjunktúra idejében, amikor az árak folyton emelkedtek, de más a helyzet ma, amikor az árak folyton esnek s az árak esésével nem tudjuk aránybahozni a termelési költségeket. Ne ringassuk magunkat abban a reményben, hogy a háború előtti arány a termés ára és termelési költség között visszatér, inkább el kell készülnünk arra, hogy emelkedni fog a termés rovására.

A régi gazdálkodási rendszer tehát, amely a háború előtt jövedelmet biztosított, elavult, hasznot ma már nem feltétlenül biztosít, meg kell tehát változtatni úgy, hogy vegyük át belőle, ami még most is jó, küszöböljük ki belőle, ami rossz és helyettesítsük jóval, amely többet és a piacnak termel, vagyis ma is jövedelmet biztosít.

Ne foglalkozzunk e tekintetben valami nagy felforgató eszmékkel, hiszen ha csak eddigi termelési hibáinkat elhagyjuk, már nagy lépést teszünk a többtermelés felé. A többtermelés szóval való hirdetése azonban nem menti meg az országot és abban a birtok jövedelmezőségét, hanem emberileg el kell követni mindent, hogy tényleg többet és jobbat termeljünk. A több termelés azonban ne csak abból álljon, hogy a kalászosok, kapások stb. eddigi ter-

mésállagait növeljük, hanem ha okserü műveléssel elértük az elérhető legmagasabb átlagokat és megfelelő jó minőséget, az egyes gazdasági növények termelését aként csoportosítsuk és esetről, esetre olyan vetési tervezetet állapítsunk meg, amelynek terméseredménye és értéke a jövedelmet biztosítja.

Az állattenyésztést és annak irányítását pedig úgy állítsuk be a termelésbe, hogy nyersterményeink felhasználásával a jövedelmet állandósítsuk, de lehetőleg fokozzuk akár közvetlenül, akár közvetve.

A konjunktúra idején úgy a kis, mint a nagybirtokosok minden megerőltetés és rizikó nélkül, ha saját és gazdaságuk szükségletén felül azt termelték, ami keresett volt, nagy jövedelmet tudtak produkálni. Ma is csak azok a gazdák nem tudnak megélni, akik hitüket veszítve, maradványukból nem akarnak kivetközni, hanem csodát várva — hátha a helyzet megjavul — egyoldalú termelésükön a mai viszonyoknak megfelelően nem változtatnak.

Az 1932. évi gazdasági mérlegünk nem sikerült, de a világ kereke forog tovább s a gazdálkodásban megállás, pihenés nincs. Ha ez az év nem sikerült úgy, ahogy azt vártuk, azért kétségbe esnünk nem szabad hanem már most azon kell gondolkoznunk, hogy biztosítsuk a jövő évi gazdálkodás mérlegét, mert a folytonos rafizetésből megélni nem lehet és a vagyon lassan eluszik.

Jövedelmet a mai viszonyok között csak a legnagyobb takarékosság, a termelés átszervezése, a több és a piacnak való termeléssel érhetünk el. —

Az őszi munkákat a kedvező időjárás folytán könnyen végezhetjük és befejezhetjük, tavaszig van idő gondolkoznunk azon, hogy gazdaságunkban hol és mit takaríthatunk meg és hogy a jövő évben minden nagyobb befektetés nélkül mit termeljünk.

Nézzünk szembe a termelés- és értékesítési lehetőségekkel. Mindenki a saját adott helyzetéből kell, hogy kiinduljon és minden gazdának elsősorban arra kell törekedni, hogy a saját és gazdasága szükségletét lehetőleg kitermelje.

Számítsuk ki tehát, mennyi buza, rozs, árpa, zab, tengeri, burgonya, szálas és gyöktakarmányra van szükségünk. Ha ez megvan, átlagterméseink alapján számítsuk ki miből hány holdat kell elvetni hogy szükségletünk fedezve legyen.

Ha egy 10 holdas gazdának szüksége fedezésére 7 holdra van szüksége, akkor 3 holdja maradna eladható termények termelésére.

Ha idáig eljutottunk, fog felvetődni a nagy kérdés, hogy ezen a 3 holdon mit termeljük.

A több évi termésátlagok és kísérletek alapján meg kell állapítani azt, hogy a gabonafélésekkel érdemes-e eladásra foglalkozni, holdankint mit jövedelmezhetnek, természetesen a biztonság okáért alacsony árakkal számítva. Ezt szembe kell állítani más, a viszonyoknak, éghajlatnak a földnek legjobban megfelelő különféle termények és magvak, gyümölcsfélék, csemegeszőlő, sfb. termelési költségei, értékesítési viszonyai, várható jövedelmzőségével. Ezen számítások alapján a legtöbb jövedelmet mutató termények közül nem egy vagy két, hanem

többféléket kell kiválasztani a rendelkezésre álló terület nagysága szerint, ügyelve arra, hogy azok termelése az okszerű gazdálkodás elveibe ne ütközzön.

A számítások elvégzésére és azután a megfelelő értékesítés biztosítására a tavaszi munkálatok megkezdéséig van idő, de ne sokáig gondlódjunk, hanem használjuk ki ezt az időt, hogy termelésünk jövőjét, gazdálkodásunk eredményét és így megélhetésünket, biztosítsuk.

Amit itt röviden elmondtam, természetes dolognak látszik és lesznek, akik azt fogják rá mondani, hogy ez úgy is mindenki tudja. Kérdelem azonban: ha ez mind természetes és ezeket a dolgokat mindenki tudja, miért nem csináltuk meg eddig? De ne keressük, hogy miért nem csináltuk meg eddig, hanem csináljuk meg azután, s akkor bizakodva nézzünk a jövő elé.

Látogatásunk Érsek Gábornál, a Magyar Nemzeti Bank gyöngyösi fiók főnökénél.

A gyöngyösi kerület gazdasági életének egyik legfőbb tényezőjét, Érsek Gáborni kerestük fel, hogy tőle hű tájékozódást nyerjünk a kerület, gazdasági életéről.

Az az odaadó szeretet, amellyel előadásában a küzdő polgárság ügyét esetete, legjobban jellemezte a kerülete szenvedéseit átérző, mindenki baján segíteni akaró kiváló pénzügyi férfit.

Helyes és igen találó az az általános nézet, amely vele szemben gyöngyösi működése alatt kialakult: hogy megértő a nehézségekkel szemben, és jóakarátánál fogva a legnehezebb valutaügyeket is hihetetlen gyorsasággal intézi el, amely a kerület gazdasági életére rendkívüli fontossággal bír.

Kérdéseinkre az alábbi nyilatkozatot kaptuk: Pénzügyintézeteinknek ezévi működését a következőkben foglalhatom össze:

Az év folyamán megnyilvánult és általánosan ismert gazdasági nehézségek, a mezőgazdaságot érintő moratóriális intézkedések és a súlyos pénzügyi helyzet nemcsak kedvezőtlenül befolyásolták pénzügyintézeteink hivatásszerű működését, hanem a folytonosan szaporodó betétkiáramlások és ezzel szemben a nehezen behajtható immobil kihelyezések, gyakori esetben nehéz feladatok megoldása elé állították pénzügyintézeteinket. Ha tekintetbe vesszük, hogy a pénzügyintézeti adósok egy része-teljes immobilizáltsága következtében — még kamatfizetési kötelezettségeinek sem tudott eleget tenni — érthető, hogy intézeteink az újabb hiteligények kielégítésétől rendkívüli tartózkodásra kényszerültek. — Az elszivárgó tőke visszafizetésének szükségessége is arra készteti a pénzügyintézeteket, hogy mobil felkészültségüket fokozzák, mivel a tapasztalat szerint a termények őszi értékesítéséből remélt tőkeszaporulat is elmaradt, sőt a

börkereskedelem újabb betéttökeket igényelt. — Tudvalevő, hogy a gazdasági nehézségek legfőbb okozója a mezőgazdasági termények hatalmas árhanyatlása, s ennek következtében a gazdaság helyzetében beállott anyagi romlás egyfelől, másrészt a különféle adósvédelmi intézkedések nemcsak intézeteink forgalmának visszaesését idézték elő, hanem az Országos Hitelügyi Tanács által a kamatláb-leszállítások alkalmával a maximális kamattételek megállapításával üzleti jövedelmük is minimálisra csökkent. A pénz és tőkepiac ezen kedvezőtlen alakulása ellenére intézeteink — a kis tőkével rendelkező Pásztói takarékpénztár kivételével — ellenálló képességről tanuskodtak, ami a gyöngyösi és hatvani járás területén egyrészt annak is tulajdonítható, hogy gyümölcs és szőlőtermelő gazdáink ezen szezonális cikkeknek külföldi értékesítésével már június hónaptól kezdődőleg oly bevételhez juthattak, melyek révén több irányban fennálló kötelezettségeiknek eleget tehettek. — Kerületünk ezen partikuláris előnyös helyzetéből eredő bevételi források, bár intézeteink kihelyezéseinek liquiditását nem mozdították ugyan elő, de legalább a hátralékos és perelt váltók állományának fokozottabb emelkedése elkerülhető volt.

A kerülethez tartozó intézetek forgalmi visszafejlődésére vonatkozó számszerű adatok ezidő szerint még nem állanak rendelkezésünkre, azonban megállapítható, hogy a kölcsön visszafizetések nem állottak arányban a betétpadással, s amennyiben a gazdasági hiteléletben javulás nem fog bekövetkezni, a legjobban fundált pénzügyintézeteink is súlyos problémák megoldása elé fognak állítani. —

A Kézművesiparosság sorsdöntő órái.

Írta: Ring Gyula.

A piramisok alatt Napoleon beszédet intézett katonáihoz és így végezte szavait: „Katonák, most Egyptom ellen megyünk! Gondoljátok, hogy az emlékek tetejéről negyven század tekint le reátok!” Ezek a szavak tolnak agyamba, amikor a kormány a magyar kézműves iparosságot annyira érintő 1932. évi VIII. t. c. által megalkotott Ipartestületek Országos Központja és az Ipartestületekről szóló törvény végrehajtási utasítását kiadta, a törvényt 1932. év november hó 20-ik napjával életbe léptette, elrendelvény egyúttal a Központi szerv közgyűlési kiküldöttjeinek f. év december hó 22-ikéig történelmő megválasztását is.

Szervesen kapcsolódik a törvény életre hívása a Gömbös kormány egyik célkitűzése, az érdekképviseleti szervek megvalósításába. Megmagyarázhatatlan ellenszerv, meg nem érthető kifakadások tarui vagyunk a kormányzat érdekképviseleti elgondolásának nyilvánosságra jutása óta a politika berkeiben, — és megállapíthatólag azokban a táborokban, — ahol eddig a szervezeten, gyámolítás nélküliek tömegeit kívánták hangos szóval jobb anyagi és kedvezőbb politikai helyzetbe hozni. — Csodálatosan feledékenyek ezek a politikusok: hiszen minden nyomort, minden elnyomást arra vezettek vissza eddig, hogy a különböző foglalkozási ágak szervezetlenek, ennek következtében egymást meg sem érthetik és csak ily módon volt lehetséges ily törvények meghozatala, amely a társadalmi és politikai élet helytelen irányba tereli. Ezeknek megváltoztatását éppen a szervezkedés szűkségével mordították kivételének. Most pedig valósággal terrorizálják azt és azokat, aki vagy akik a szervezethez, erejéig a nemzeti öncélúság szolgálatába kívánják állítani és a tagadhatatlanul fennálló igazságtalanságokat ily módon igyekeznek orvosolni. Az igazságtalanságok megszüntetése azonban egyenlő az igazság diadalrajutásával, ennek útja lassú, görögny és tövisekkel megrakott, de biztos. Nincs ellene védekezés, csak ideig-óráig. Talán ezen az úton elindult a politika, helyesebben a kormány.

Vajjon ki meri tagadni a bank és nagyipari érdekeltség szervezettségét, ki állíthatja azt, hogy ezen szervezkedésnek nincs meg az anyagi és politikai eredménye a benne résztvevők és a köz számára is? Hiszen érdekeik védelme nélkül a világon hány és hány millió munkanélkülivel volna több ma és hány község, város közönsége, sőt nemzetek siratnák meg ezek szervezetlenségét, az ebből folyó ésszerűtlen verseny pusztításait, amely romlásba vinné az ingó és álló tőkét. Amíg a szervezetlenség rajongói talán örülnének rövid időn át a romok láttán, addig sok millió munkásember korgó gyomorral elmélkedhetnek azon, hogy a modern gazdasági és politikai élethez

valóban szükséges-e az érdekképviseletek kiépítése. Célzatosan emelem ki a bank és nagyipari szervezettséget, mert ezek ellen hangzik el ma a legtöbb jogos és jogtalan támadás. Mint minden emberi alkotásnak, a szervezettségnek is vannak kinövésai. A kinövészek megszüntetendők és ebben nincs vélemény eltérés, de a kinövészek miatt állást foglalni az érdekképviseletek ellen annyi mint kiönteni a gyereket a moszdóvízzel. A kapitalista termelési mód, — a helynél jobbat ezideig emberi agy kitermelni nem tudott, — a termelés szabályozását létének veszélyeztetése nélkül nem nélkülözheti. Ezt hosszabbban indokolni annál is inkább felesleges, mert a szabályzás nélkül működő termelési ágak szemünk láttára jutottak a tönk szélére sőt véglegesen el is pusztultak.

Az érdekképviseleti szervek megvalósítását hazai törvényhozásunk a termeléssel nem foglalkozó ügyvédekkel kezdte meg, az ügyvédi, majd a közjegyzői kamarák, folytatta a termelők számára a Kereskedelmi és Iparkamarák, a Mezőgazdasági Kamarák, a Mérnöki Kamara felállításával és most az 1932. évi VIII. t. c. kikkel a kézművesiparosság részére megalkotta az Ipartestületek Országos Központját és az Ipartestületek reformját. Nem tökéletes, sőt mondhamni gyenge alkotások ezek, de mindenestre kezdetét jelenti a jobb, korszerűbb intézmények megvalósításának különösen akkor, amikor tudjuk, hogy a kormányzat programjainak nem utolsó helyen szerepel az érdekképviseletek megvalósítása.

Az érdekképviseleti szervek szabályai különben is csak keretek: annyi a tartalmuk, amennyi tudást, lelkiismeretet lelkesedést és a hazai iránti szeretetet a benne résztvevők érvényesíteni képesek. A megfelelő ismeretekkel rendelkező érdekképviseleti vezetők szent kötelessége az érdekképviselet, a nemzet egyetemes boldogulásának állandó szemmel tartásával úgy vezetni és irányítani, hogy abból a közre is csak elony és soha hátrány ne származhasson. A munkedvelő gazda, iparos, kereskedő vagy bármely más foglalkozású egyén lehet a társadalomnak igen hasznos, értékes tagja, de maradjon csak munkedvelő és ne akarjon, de ne is lehessen ezekben a szervezetekben szereplő tényező, mert nincs veszélyesebb valami, mint gyámolítani ilyar által, aki soha sem érezte annak a tehernek a súlyát, amelyet le akar venni az érdekettek vállairól. Láttuk annak idején a szépen megindult kisgazda mozgalmat: vezetőségében, képviselőiben minben más foglalkozású egyént meg lehetett találni, gazdát és különösen kisgazdát csak mutatóban. A kisgazda szervezkedés el is lanyhult, talán nincs is.

A kézművesiparosság szervezkedése az 1932. évi VIII. t. c. kikkel hatalmas lépésekkel haladhat előre.

Azt mondom haladhat, mert hogy haladjon is, ehhez a szervezkedés fontosságának felismerésén kívül a mostani vezetők részéről önismeret, önzetlenség és a mindenáron való szereplésről lemondás elengedhetetlen feltétel.

A Központi szerv működése csak akkor lehet a kézművesiparosságra áldást hozó, ha annak különösen elsőízbeni vezetősége tisztában van a megoldandó feladat súlyosságával, ismeri a szervezkedés útjába tornyosuló nehézségeket és akadályokat, de tudja a módokat is, amelyekkel az eredményt ki lehet harcolni.

Kamarai körzetenként az egész országban most folyik a közgyűlési kiküldöttek választása. Ezek a kiküldöttek fogják a Kereskedelemügyi Miniszter Ur meghívására összeülő gyűlésen megválasztani a Központi szerv elnökét, két alelnökét és a vezetőség hét tagját. Ahogy sikerül a közgyűlési kiküldötteket a kézművesiparosság javából kiválasztani, úgy fog sikerülni ezek közül a lejobbabbokból a vezérkart össze-

állítani. Bizonyos, hogy az első vezetőség rátermettsége vagy gyámoltalansága dönti el a Központi szerv életrevalóságát és ami ezzel azonos, a kézművesiparosság szervezkedésének jelentőségét.

Ha volt sorsdöntő esemény a kézművesiparosság sokszázados dicsteljes életében, ha volt összetartásra, fegyelmezettségre valaha szükség, ha valamikor meg kellett mutatni a kézművesiparosság érettségét, most ezerszeresen itt az idő: sorsdöntő órákat élünk. Rendekezésre áll a törvény, tartalmat kell annak adni. Tartalmat, hogy a nagy gazdasági zürzavarban, az egymást megsemmisítő versenyben, az igazságtalan társadalmi elhelyezkedésben legyen egy reménység, egy szilárd pont, amely felé bizalommal tekintet ez a termelő osztály, várván megérdemelt jobb sorsa bekövetkezését.

Napóleon azt mondta katonáinak negyven század tekint le ráatok! A magyar kézművesiparosság elkövetkezendő küzdelmére sok évszázad iparos kiválóságainak lelke figyel a magasságos égből, vannak-e méltó utódok, megszünt-e a turáni átok!

Körbe-körbe . . .

Irta: Balogh István.

Schnitzler Arthur tette híressé ezt a szöveget, amelynek gazdasági életünkben annyira nagy jelentősége van, hogy népszövetségi és nagyhatalmi hírneves szakemberek, vámpolitikusok és tudósok, bankárok és a kereskedelem világreprezentásai is állandóan hangoztatják: meg kell indítani a nemzetek közötti egészséges gazdasági vérkeringést.

Más szóval: be kell állni a körbe, hogy meginduljon a nemzetközi gazdasági élet vérkeringése, megszűnjön a pangás, a renyhesség és a világválság megenyhüljön, majd megszűnjön.

Azt kellene hinnünk, hogy ha a kérdés megoldása ilyen egyszerű, és ha a világválság mindenütt ily óriási nyomort idézett elő, mint nálunk, akkor ez a körbeállítás oly egyszerű feladattá zsugorodik, mint mikor a kis elemista lányok kinn a bárány, benn a farkas jelszóval játszani kezdenek.

Mégis csak kell lenni valami farkasfélének vagy a körön belül, vagy a körön kívül, vagy a kör tagjai között, hogy ez az emberiségre oly végtelen fontos gazdasági körforgás nem tud megindulni.

Nézzük csak: mi, Magyarország annyiszor felajánlottuk bekapcsolódásunkat a világgazdasági forgalomba, hogy már elszámolni sem lehet. Kínáljuk magunkat és minden terményünket s keresünk partnereket, akik velünk szóba állanak. Mégis mily sivár eredménnyel! Örvendünk az olasz és az osztrák kapcsolatoknak, némi kis előnyt látjuk a svájci összeköttetésnek, de már a nagy Németbirodalom, vagy a szomszéd Csehország, Románia, Jugoszlávia felől hideg szelek fujdogálnak és egyikbe mezőgazdaságunk, másikba iparunk törekszik hiu erőfeszítésekkel bejutni.

Miért nem sikerül nekünk a magunk kis köreiben valamit csinálni? Ugy tűnik, hogy azért, mert nemzetgazdasági termelésünk szempontjából sajnos, nagyon heterogén állam látszunk lenni.

Nem tudunk a nyugati ipari államokkal komoly kereskedelmi szerződésekre szert tenni, mert ebben saját iparunk megvédésére kényszerítő vámvédelmi rendszerünk akadályoz meg. Ipari szomszédaink nem tőlünk vásárolnak mezőgazdasági terményeket, mert mi tőlük iparcikkeket nem veszünk. Nehéziparunk, gépiparunk, új textiliparunk, vegyészeti stb. új fejlett iparágaink védelmére kényszerítő intézkedések oda juttatnak, hogy ezen elsősorban hazánkat ellátni hivatott ipari ágak mihamar attól is elesnek, hogy a miattuk legyengült mezőgazdaság őket el tudja tartani.

Nem tudunk a keleti államokkal komoly kereskedelmi alapokra helyezkedni, mert ezek agrárcikkei nálunk, hol ugyancsak neknek bővíben vagyunk, senkinek sem kellenek. Ha pedig ők ide semmit, amire nekünk szükségünk van, nem hozhatnak: ugyan mivel fizetnék meg az iparunk minden erőfeszítésével odairányuló ipari export ellenértékét?

Hol van itt kiút: hol van itt megoldás? Mert hogy Magyarország boldogulásának útja a felhozott probléma megoldásában rejlik, azt tagadni nem lehet. Magyarország agrárlakosságának jólétét csak erőteljes mezőgazdasági fellendülés hozhatja meg, s ha a mezőgazdasági lakosság jólébe jutott: fizet kamatot, vesz ruhát, épít házat, bevezet a villanyt, vesz könyvet, iskoláztatja a gyereket, szívesen látja a vigéct, akár gépet, akár zongorát, akár Révai lexikont kínál neki. Vesz a magyar szívesen, ha van miből, eleget csufolták a kiskapát azért, hogy zongorát vásárolt a lányának mikor tellett, most meg szidják, hogy egy nyavalyás detektoros rádiót sem lehet a nyakába sózni cakkumpakk nyolevanótért.

Ott van a megoldás, hogy az ipar érdekeinek védelmében határt kell találni, a mezőgazdaság életcrejének fellendítésével a mintegy 15 év óta megerősödött ipart ki kell tenni annak az egészséges, tisztító folyamatot hozó versenynek, amelyet a vámok leszállítása magával hoz: s akkor keresett partner leszünk a világgazdaság vérkeringésében, bármilyen kicsinyek vagyunk is más államokhoz képest.

A legeltetés kérdése Hevesvármegye hegyes vidékén.

Irtá: Beniczky Elemér.

Mindig fontos kérdés volt a földmivelő lakosság megélhetése szempontjából a legeltetés kérdése, különösen a hegyes vidékeken, ahol a sovány földek termő erejének fenntartása is az állattenyésztéstől függ.

Ezért gondoskodtak már az úrbéri elkülönítéseknel s a tagosításoknál, — melyek a 70-es évek elején megyénkben nagyobbbrészt befejezettek, de amelyek, újabb tagosítás vállván szükségessé, szorványosan állandóan folyamatban vannak, — közös legelőkről és közös erdő-legelőkről, vagyis olyan erdőkről, ahol nem a felhasználás, hanem a legeltetés a fő.

Legelőkül nagyobbára olyan területeket hasítottak ki, melyek fekvésüknél, talajuknál fogva szántóul nem alkalmasak, vagyis a határ legsoványabbl, a hegyek meredékebb részeit. Másképp nem is lehetett, mert a jobb fekvésű helyeket az aránylag amogy is kevés szántók foglalják el. Ezeket a jószág: a gazdák csordája, gulyája, kondája, sok helyen időnként a kecske is minden korlátozás nélkül legelte úgy, hogy a túllegetetés, de a gondozatlanság miatt is kopárosodásnak indultak, azokon vízmosások képződtek.

A mezőgazdaság és mezőrendőrségről szóló 1894. évi XII. t. c. ugyan a túllegetést igyekezett korlátozni, de erre vonatkozó intézkedései legtöbb helyen nem voltak végrehajthatók, mert a legkisebb gazdát sem lehetett kizárni, hogy ne hajtson a közös legelőre.

Ekkor az állami erdészet az 1879. évi XXXI. t. c. az erdőtervény 165 és egyéb §-ai alapján megkezdte a kopárosodó és vízmosásos legelők beerdősítését, majd az 1898. évi XIX. t. c. intézkedései szerint a községi illetve volt urbéres és egyéb közös erdőkkel együtt állami és üzemtervi kezelésbe való vételét, sulyos s folyton nagyobbodó költséggel terhelve az erdőgazdálkát. A legeltethető terület természetesen így állandóan kisebbedett.

Igy egyrésztől fennállott az a helyzet, hogy a nép szaporodásával, a hatokok felaprózásával a legelőre kilyagandó jószágok száma állandóan növekedett, mert minden család igyekezett, hogy legalább egy teheret kihajthasson, s egy-két disznót tarthasson, hogy családját így tejel, zsírral, szalonnával eltarthassa, ami a kenyér után a földmivelő nép főélelmi cikke. De szorította a jószágirtásra az is, hogy sovány földjeikre istállótrágyát termeljenek, mely nélkül azok termőereje fenn nem tartható, s melyet műtrágyával már annak drágasága miatt sem pótolhatnak. Végül, ha vagyontukat meg akarták tartani, a jószágirtásra a folyton növekvő közterhek miatt is kényserültek.

Másrésztől viszont a legeltethető terület folyton kisebbedett. Az állami erdészet megkezdvén a kopár vízmosásos és kopárosodó legelőterületek befásítását, a vízmosásos területek megekötését, különösen laza talaju homokos vidéken a legelő nagy részét a legeltetés alól elvonta. A közös erdő-, s legelő- erdőket a rendszeres üzemtervi kezelés nagy részben szintén kivonta a legeltetés lehetőségé alól s így a lényegesen kisebbedett legelő és legeltethető erdőterületre mindig több-több jószág került. Egyes községekben, mint Pétervásáran is, ahol a szabad gazdálkást behozták, a jószág egész évben ezen

aránylag kis területekre szorult a kihajtástól (Szent György napja, április 24) a beszorulásig (Szent András napja, november 30), míg ahol megmaradt a nyomásos gazdálkódás, ott a jószág bizonyos ideig az őszi, majd a tavasziak tarlóját, egész ősszel a kapások földjét s a réteket járja s így a legelő bizonyos ideig mégis kiméletben részesül. Ezért nézetem szerint megyénk hegyi vidékén célszerűbb a nyomásos gazdálkódás bizonyos mértékig modernizálva, mert a legelők kimélése s a legeltetések nagyobb területen való eszközlése által az állattenyésztést, a trágyagyűjtést előmozdítja.

A legelő tullehelése különösen laza talajon újabb kopár területek képződését mozditja elő, melyre mint kopárra az állami erdészet kezét rátévén, ezen rendszer folytatása mellett automaticus oda jutunk, hogy lassanként egy csepp legelő sem marad, ami ismét a jószágirtást akadályozza, jószág hiányában nincs trágya, trágya hiányában termés, mely esetben Hevesmegye egész északi hegyi vidéke tönkre megy.

A gyakorlati életet nem ismerő szakemberek erre azt mondhatják: istállózni kell a jószágot, igen ám, de a sertésnél ezt egyáltalán nem lehet. A szarvasmarhánál nálunk szintén nem lehet követni ezt a nyugati országokban nagyobb mértékben elterjedt szokást, mert ez esetben a nyár folyamán a gazda minden takarmányát felétetvén, télire nem maradna semmi. De ettől eltekintve is az istállózás a jószágirtást és nevelést annyira megdrágítaná, hogy az ráfizetéssel járna s szomszédainkkal versenyezni nem tudnánk. Ráfizetésből pedig nem lehet családok nevelni, megélni s sulyos adókat fizetni.

A nyugati országokban más az éghajlat, a bő esőzések következtében nagy a takarmányhozam, az árak jobbak, talán a közterhek is csekélyebbek, az aránytalanság kisebb a föld termékei és az ipari cikkek ára közt, ott talán az istállózott szarvasmarha nevelése is kilyetődik, de itt Hevesvármegye hegyi vidékén, különösen az északi Tarna medencéjében a sovány aragos-homokos területeken ez teljesen lehetetlen.

Mi volna tehát a tündő?

El kell ismernünk, hogy az állami erdészet szép és értékes munkát végzett, de egyoldalúlag járt el, mert csak azt nézte, hogy a vízmosásos, kopár és kopárosodó területek megszűnjenek. De nem nézte a kérdés másik oldalát, hogy eljárásának a mezőgazdaság se vegye kárát. Ez az egyoldalúság a mai rendszer hibája, midőn az az elv, hogy az erdőgazdaságot a mezőgazdaságtól teljesen el kell különíteni. Ezt tesszik a hegyi vidéken lévő állami birtokokon, ahol ennek következtében a mezőgazdaságra az állam ráfizet.

A többszáz éves gyakorlat kifejlesztette a hegyi vidéken lehetséges gazdálkódást s ennek alapja, hogy az erdő kiegészítője a mezőgazdaságnak s azt elválasztani egymás kára nélkül nem lehet. Mégis az a különös, hogy az agrár Magyarországon, az öt egyetem hazájában nincs olyan intézet, mely az egyoldalúságtól mentes gazdász — erdészeket nevelne.

A gazdasági akadémia elvégzése után a végzett gazdászoknak az erdészeti akadémián két fél-évet kellene hallgatni, hogy ott az erdészeti tudományok azon részét, mely az erdőkezeléshez szük-

ség's, elsajátítsák. Ez két év alatt elvégezhető volna s utána megkaphnák az erdészi-gazdászati oklevelet, akiknél remélhetőleg megszűnne az egyoldalúság s akiket heg, vidéki magas birtokokon is, — ha egyébként személyükben alkalmasak gazdaság vezetésére, mihez az oklevél egyedül még nem elég, — szívesen alkalmaznának.

Miben nyilvánul az egyoldalúság ?

Hogy mintegy dogmaként van beállítva, hogy a vízmosásos, kopár és kopárosodó területeket csakis beerdősítéssel lehet helyrehozni, amely maga után vonja a legelők teljes megszűnését. Holott a megjavításnak sokféle módja van. Hogy a legelőket javítani kell — az nem vitás, minden mivélési ág rászorul erre s bizonyos javításban részesültek a szántók, szőlők, gyümölcsösök, még talán a rétek és erdők is, de a legelők végkép el voltak hanyagolva s századok alatt teljesen a természetre voltak bízva.

Ha már most javítjuk, ne olyan eljárást eszközöljünk, mely azt megszünteti. Furcsa volna ez a betegeknek az orvos részéről. Hanem olyan eljárást kövessünk, mely azt jobbbá, használhatóbbá teszi. Ilyen eljárás van sok. Megmaradna továbbra is a nagyobb vízmosások megkötése és fásítása, mint elkerülhetetlen hasznos és szükséges munkát. De a kopár vagy kopárosodó legelőterületek meghagyatának továbbra is legelőnek s az bizonyos állami segítséggel állandóan javíttatnék. A mai munkanélküli világban ez nem okozna nehézséget. Az érdekelt gazdák egy-két szekér trágyát vinnének ki, mely a sovány talajban 40—50 cm. mély földforgatás után, — aminek négyszögöle most 10—12 fillérbe kerül, — behelyeztetnék. Az így termőképessé tett megporhanyított talajba a rákövetkező tavaszon fűmag vetetnék és készen volna két évi pihentetés után a megújított jó legelő.

Ez a munkát a szükséghez és viszonyokhoz képest állandóan folytatni s nemhogy kevesbednie a legelő, de az megjavulva, több jószág tartását tenni lehetővé, vagy jobban eltartaná a meglévőt. Ugyanis

olyan mivélési ág nincs, ahonnan minden munka és költség nélkül csak a tejfelt lehet leszedni s így a legelők is állandó gondozásra szorulnak a fekvés, minőség stb. szerint s a fent jelzett mód a gondozásnak egyik neve és része, mely különösen a Tarna menti hegyes laza talaju legelőkön megfelelne.

Természetes, hogy századok mulasztásáról és közérdekekről lévén szó, ezt a javítási módot a közös legelő birtokosság a maga erejéből keresztülvinni nem képes, állami segítségre is van szüksége, ami nem jelentene újabb nagyobb költséget, csak azt, hogy a fásításra áldozott pénz egy része erre fordíttatnék.

Minthogy azonban így is, hacsak mindig 2—3 évre is, a legeltetés alól évenként bizonyos terület elvonatnék, hogy a legeltethető terület növekedjék, a birtokosság kérelmére a közös erdők azon része, mely arra alkalmas, erdő-legelővé volna átalakítandó, hogy a fokozott legelő-szükség kielégítést nyerjen.

Mert nagyobb érdek a hegyi vidék sok száz-ezernyi népének megelhetése, földmivélésének s ezzel kapcsolatos állattenyésztésének előmozdítása, mint minden ilyen kisebb erdőnek kizárólag erdőül való fenntartása, mert az erdő sokkal kevesebb népnek ad megelhetést, mert a fa csekély érték, holdanként alig hoz valamilyen nem is lesz nagy érték, mert a külföldi fa nagyobb mértékű behozatalt mindig meg fog kelleni engedni, mert viszonyosul állatunk, buzáink, lisztünk, hízóink s egyéb termékeink kivételét csak ennek ellenében engedjük meg s az utóbbiakból évek a nemzeti millió.

Mindig szerettem az erdőt, fásítottam és fásítok s elismerem, hogy széppé tenné a vidéket, ha összes hegyeit, hegyi legelőit akác, tölgy és fenyő-erdők borítanák, — az ősz elején én is gyönyörködtem az elszáradott vidék lenyőbontotta hegyeiben s kristályos pásztrángos patakjaiban, — de a szomorú viszonyokat látva, az erdők javára tulásba mennünk mégsem lehet s a legelőket is fenn kell tartani: javítva és természetet fokozva.

Hirling Gyula kormányfőtanácsos nyilatkozata.

A vidéki pénzügyi életének 10 év óta alapos ismerője Hirling Gyula, a Hatvani Népbank vezérigazgatója, aki munkatársunknak a vidéki pénzügyi életünk működése és gazdasági életünk legégetőbb problémáit illető feltett kérdéseire szíves volt az alábbiakban válaszolni:

„A világgazdasági helyzet ma nagyon súlyos, ez a rendkívül aggasztó európai pénzügyi és gazdasági helyzet a mi gazdasági életünkre is nyomás-tólag hat. Gazdasági és pénzügyi nehézségekkel, válsággal küzd az ország, mely válság minden téren, főleg azonban gazdasági viszonyaink és hitelélet terén rendkívül erősen érezteti hatását.

A magyar hitelszervezet a nehéz gazdasági válság dacára eddig nagy ellenálló képességéről tett feltétlen bizonyosságot.

A magyar közgazdaság teljesítő képességeiről a külföld ma is elég kedvező véleménnyel van, a szomszédos államokkal létrejött kereskedelmi szerződések pedig mindenütt kedvező hatást váltottak ki.

Agrár állam vagyunk. Az ország mai igen súlyos helyzetét, egyrészt a mezőgazdaság rentabilitásának hiánya, a mezőgazdasági termények árának igen jelentős mértékben való — szinte katasztrófálisnak mondható — csökkenése, másrészt a külföldi hitelező államok magatartása okozta, tudvalevőleg ma az ország a maga saját erejére kénytelen támaszkodni, márpedig népünket és existenciális alapunkat nagy mértékben a külföldi hitelforrás befolyásolja, melytől az ország pénzügyi talpraállítása erősen függ.

A gazdamórátoriumra vonatkozó rendelet gyakorlati alkalmazása eddig még nem alakult ki teljes egészében, azonban már most is kétségtelenül megállapítható, hogy a rendelet eddig lényeges segítséget alig hozott és a rendeletről várt reménység csak csalódást eredményezett.

A hitelélet pangása ugy a fővárosi, mint a vidéki pénzügyi életünk rentabilitását aláásta, a mezőgazdasági válság pedig kétségtelenül a vidéki pénzügyi életünk helyzetét tette rendkívül kedvezőtlené.

A betétállomány az egész évben mindenütt lényeges csökkenést mutat, a takarékbetétek kiszivárgása a bankoknál tovább tart.

A vidéki pénzüzetek ez évi mérlege — bármennyire is iparkodtak apasztani régi költségeiket, személyi és dologi kiadásait — általában véve kedvezőtlen lesz. A legtöbb vidéki pénzüzetnek nem igen lesz módjában osztalékot fizetni, az esetleges osztalékkifizetés a múlt évinek fele lesz, a tartaléktöke dotálásáról pedig alig lehet szó. A vidéki pénzüzetek mérlegét nagyban befolyásolják azok az áldozatok, amelyeket ők a gazdaadósok érdekében voltak kénytelenek hozni, jövedelmezőségüket a mezőgazdasági kölcsönök kamatainak mérséklése és a mezőgazdasági hitelek utáni jelentékeny kamathátralék erősen csökkenti.

A jelenlegi helyzet az, hogy a vidéki pénzüzetek kizárólag csak a régebben folyósított kölcsönök prolongására vannak utalva. Ujabb hitelforrások bedugulnak, így a vidék sürgős hiteligenyeinek kielégítéséhez, a Dergalom újabb megindulásához, új tőkére volna szükség, új hitelek kihelyezéséről ezidő szerint szó nem lehet. A Magyar Nemzeti Bank hitelkereteinek kibővítése a hitelletre rendkívül üdös hatással lehetne.

A mai válságból való kibontakozás sok reménnyel ugyan nem kecsegtet, de ha az új kormány — amit az a miniszterelnök 2 hónappal ezelőtt beigért — erélyes gazdasági politikát követ és „a tettek mezejére” lép, úgy gazdasági téren némi javulást várhatunk, s biztatóbb kilátások lehetnek a jövőre nézve.

A magyar vidéki pénzüzetek a hitellet szolgáltatásban mindenkor jelentős szerepet és igen értékes munkásságot fejtettek ki. A vidéki bankok feladata szerintem azonban nemcsak a hitellet szolgáltatásban merül ki, a vidéki pénzüzetek nemcsak az egyes városok, községek és azok környékének hiteligenyeit elégítik ki, s így nemcsak az iparnak, a kereskedelemnek és a mezőgazdaságnak szegődtek szolgáltatába, hanem ezenfelül hazafias, szociális, kulturális és karitatív munkásságot is végeznek.

A vidéki pénzüzetek sohasem tértek ki a kötelesség teljesítése elől, a vidék kulturájának mindenkor hathatós támogatói voltak, a pénzüzetek vezető egyéniségei pedig, a vidék érdekeinek helyes felismerésével átéreztek a társadalom súlyos helyzetét, s az áldozatok hozatalában kivették részüket. A pénzüzeti vezetők meleg érdeklődéssel viseltettek a közügyek iránt, szeretettel tették magukévá az arra rászorultak ügyét, minden társadalmi akcióban élénk tevékenységet fejtettek ki és a vidék kulturáját egyenlő és anyagilag minden erejükkel előbbre vitték, a jótékonyág terén jó példával járnak elől.

Hiszem, hogy ha a vidéki pénzüzeteket s azoknak vezetői a jövőben is így fogják fel a maguk hivatását és a nehéz gazdasági viszonyok dacára, így töltik be szép missziójukat, akkor a mai súlyos gazdasági helyzetből is lesz szabadulás, s akkor állíthatom, hogy ha ezen az úton haladunk, úgy ez az ut az ország gazdasági regenerálásához, ez az ut Magyarországot feltámasztásához fog vezetni.

Gyümölcs- és főzéktermelésünk, értékesítésünk különös tekintettel Hevesvármegyére.

München, 1932. dec. hó.

Via szerkesztő ur ismételt felszólításának engedve, az 1932. évi magyar idény elmúltával újabb tapasztalatokkal gyarapodva szakszerű áttekintést nyújtok gyümölcs- és főzékexportunk főleg délnémetországi eredményeit illetőleg. Mindent a gyakorlati ember szemszögéből nézek és sajnálnám, ha konkrét és komoly adataim valamelyes hiúságot vagy érzékenységet sértenének, mert így a célt, melynek szolgálatába kívánnék állani, nem érném el.

Engem egy szempont vezeti: Gyümölcs-termelésünket, exportunkat olyan színvonalra emelni, melyet hazánk természeti adottsága, népünk becsületes törekvése, szorgalma, tanulékonyága és élni-vágyása mellett igénytelensége még szomorúan-szomorú anyagi viszonyaink dacára is olyan mértékben tesz lehelővé, hogy az egyes országok bevételstatisztikai adataiban nem kellene kullognunk az utolsó helyeken, a „többi országok” rovatában.

Nem mint opportunistá, új lehetőségeket látva, keresem a megoldást, hanem mint gyakorlati keres-

kedő, másrészt mint a Mezőgazdasági Kiviteli Intézet itteni levelezője évek hosszú sora óta megragadok minden alkalmat, legyen az memorandum írása, egyeseknek nyújtott tanács, gazdaggyűléseken, gyümölcsnapokon való felszólalás vagy bármilyen megkeresés szakszerű elintézése, hogy így ne csak az értékesítés kérdését ismeressem, hanem beavatkozhassam így a termelés kérdéseibe is, mely utóbbiak hathatós és szakszerű rendezése nélkül minden fáradság, minden törekvés hasztalan.

Kapóra jön azonkívül a Gyümölcsstermelők Országos Egyesülete hevesvármegyei csoportjának megszervezése, nb. lapjuk társszerkesztőjének e csoport ügyvezetésével való megbízatása és így az a törekvés, hogy ez immár megalakult szervezetet szakszerű irányítással, tapasztalataim észrevételeim jóakaratu közlése mellett szorgos munkájában, célkitűzéseiben támogathassam és annak mindenkor rendelkezésére álljak.

Boldog ország voltunk. Terményeinket, melyeknek értékesítését nem korlátozta vámhatár, kontingens, vizs-

gálat minden mennyiségben válogatás nélkül vette át szomszédunk, Ausztria és vette át szövetségünk Németország, Egy darab szalonnával, karaj kenyérral a bakóban elvihette még a termelő is vagy a kereskedővé „alacsonyult” gazdais a gyümölcsöt, disznót, szalonnát, gabonát, gypjút s csak úgy „felszaladt” Bécsbe, még a nyelv ismerete sem volt szükséges az osztráknál, majd lejött, igen lejött a német és összevett nálunk mindent a lérges almától a nemes gyümölcsig, jó ökörig mindent, megitta, elvitte, borunkat s nem ment se az osztrák, se a német máshová, ha élelmiszerre akart szert tenni, csak ide hozzánk, ahol megtermelt, együtt volt minden.

Az „átkos közös ügy” politikai súlya mellett megvolt a gazdasági biztonságunk, nem kellett áttérnünk a minőségi termelésre, mert szomszédaink szája ize együtt fejlődött a miénkkel. Ki gondolt akkor más lehetőségre? Azt hittük, mi ki tudjuk éhezteni akár Ausztriát akár Németországot és bizonyos háboruvégkikényszerítésekre megvolt tényleg ez a törekvésünk. — Hogy azután így mindenki segíthessen magán és azt értük el, hogy mi kikapcsolódtunk.

Mert mi maradt meg ebből a nagy kényelemből más, mint a frázis, a „tejjel mézzel folyó Kanaán” ujságfrázisa, az éhező gondokkal küzdő gazda, a termelőre eredményét elhelyezni nem tudó birtokos, a régi igényekre berendezkedett természettel kísérletező és folyton csalódó kereskedő aki szintén későn ismerte fel a viszonyokat és nem formálta át, mert az ő élethivatása lett volna, idején a visszamaradt termelést, maga is ennek a Kanaánfrázisnak hatása alatt állott és annak kábultságából sokáig nem tért magához. De meg nem is tudott előre-menni, mert rüindig hirdették, hogy a „mi terményeink a legjobbak, a legízesebbek a világon, a termelő meg volt győződve, hogy ő a legjobbbat nyújtja és nek soha többé más termelnie nem kell. Hogy kiknek állott érdekében politikai célok szolgálatában a rosszul alkalmazott nacionalizmus, a felvilágosítás helyett, a fokozatos képzés helyett a kátyuban visszamaradni, annak kutatása más térre tartozik. A szakszerűtlenség gúszos aratása a mi mostani helyzetünk, melyet nem akaszthatunk egyszerűen Trianon vagy az általános gazdasági krízis szögére.

Mikor jött a háború és jött a mi szerencsétlenségünk és magunkkal küzködtünk, nem hihetvén el a történeteket, miként fentebb mondtam, nem alakultunk a viszonyokhoz és amikor már a legkisebb ország is megtette már a háború kényszerhelyzeteiben a kísérleteket magát elláthatni, mi még magunkkal foglalkoztunk még akkor is, mikor Ausztria, az az Ausztria, mely zöldség hulladékaiban is importcikket látott, szemétdombokból (Schrebergarten) kerteszetet formált és orrunk előtt, előttünk az őket utolsó hagymáig ellátó magyarok előtt, termelő ország lett és úgy megcsufolt bennünket, hogy ő

szállította a téli burgonyát Olaszországnak, míg a mi burgonyánk akkor, minőségi okok folytán, Olaszországban nem kellett.

Ugyanakkor a narancsol-citromot termelő Olaszország meg hozzáfogott mocsarai kiszáritásához és egyszerre csak elhódította előlünk a német piacot minden fajta termelvényeivel, melyeket olyan tömegben dobott a piacra, hogy mi itt állottunk kábán, vezetés és tanács nélkül, régi kezdetleges termelésekkel, kezdetleges exportapparátusunkkal, azt akarván a most már más szájzere, más igényhez szoktatott, most már válogatós régi átvevőnek nyakába sózni, ami nekünk volt, s amit ő, — minthogy már az ujon kívül mást és másként (csomagolás) nem akart, — el nem fogadott.

Éz volt szerencsétlenségünk és félő, hogy sokban későn jövünk. Mert közben gazdaságpolitikánk is egészségtelen irányba terelődve, mesterséges és drága iparpártolásunk, a mezőgazdaság így drága termelése, meg a most minden legkisebb országban a képtelenségig beteges autarchikus törekvések olyan eltolódást teremtettek, hogy a mulasztásokat csak lassu munkával, a kihagyott réseken való besurrnással, tudjuk helyrehozni.

Nagy rugalmasság szükséges ehhez, sok munka, szakértelem, melynek sokszor közvetlen hasznát nem is látjuk és meg fog történni, hogy a most áfolhatatlannak, szentnek hirdetett termelési mód talán a következő évben már elavul, mert belépett a világ minden-minden zugából leselkedő verseny egy új termelvénye és amely azután új igényeket teremt.

Ezért kell résen lennünk, ezért kell végtére is minden helyen szakembernek állani, a kísérleti idejeink elmúltak, érve a személyi természetű kísérleteket. Amíg pedig a piacok kívánalmaihoz való alkalmazkodásunkat megvalósíthatjuk, sok a teendő: Típus és így tömegtermelésünk nincs; gyümölcs-exportunk számadatai nemzetközi viszonylatban mennyiségileg és érték leg még ma sem haladják meg egy közepes német gyümölcstermő vidék, mint a Bodensee vagy Baden vagy a Bergstrasse egyes vidékei számszerű adatait. Annak a tulajdonképen nem is termelő Németországnak egyes vidékeiről van szó, melynek gyümölcs-szükségletét ez a bellöldi termés csak csekély hányadban fedezi. Ezért tehát nem lehetünk hangosak a mi gyümölcs-exportunkkal.

Ráfeküdtünk a duna-tisza közti homokra és ebből akartunk és akarunk kicsikarni, kiteremteni mindent, hozzá még csaknem egy városra centralizáltuk exportkereskedelmünket. Mi, akiknek megvannak ideálisabbnál ideálisabb gyümölcstermő vidékeink, melyek szakkézekben csak beszerzésre várnak.

Ismétlten évek óta sürgetem a legeszményibb gyümölcsvidék: a Dunántul exportcölök szolgálatában álló termelésének megvalósítását és még ma is ott tartunk, hogy számszerűleg a Dunántulnak van ugyan a legtöbb gyümölcslája, de exportja számba

sem jöhet és csak jobb termés esetén egyes cikkekre, mint a szilva Zalában, szorítkozik. De még ma sincs az egész hatalmas területnek egyetlen exportcége sem, mely nemcsak az értékesítést végezné, hanem a termelésre irányítólag és nevelőleg hathatna.

Ott van ugyancsak ideális területünk, amelyről már többször szólottam, és mint új almatermelésünk e terület hivatottságát igazolja, a Tiszahát. Örvedetes módon, a gyümölcsvédelmi szerek előállításával foglalkozó gyárak szervezése folytán ez u. n. védett területek termelése a legmagasabb igényeket is kielégíti és ez országrészre szép jövő vár.

Tömeg és típus-termelésünk céljaira azonban talán egy vidék sem alkalmasabb az országnak, mint Heves, Borsod, Abauj hegyaljai védett területe. többször hívtam fel e körülményre a figyelmet, és amely vidék különösen az utóbbi évek folyamán cseresznyében, szilvában mintaszerű export küldeményeket produkált és amely vidék van talán hivatva paradicsomtermelésünk kellő formában való megvalósítására. Maga ez utóbbi cikk a Németországba való hatalmas arányai folytán existenciális jellegű. — A szőlőről a megfelelő rovatban fogok szólni, mert a jelenlegi szőlőfajok exportképességét illetően léves nézetek állanak fenn, már pedig én e téren is,

különösen e téren, objektív megvilágításban fogom a cikkeket szerepét tárgyalni.

Talajvizsgálatok, próbatermelések után e vidékre váró feladat nagy jelentőségű és megoldásra váró. Mert csodálatosképpen azt kell megállapítanom, hogy ugyancsak a komoly export szempontjából nézve a helyzetet, ma már számszerűleg is tekintélyes kivittel rendelkező területen olyan nagyfokú a szervezetlenség, hogy egyetlen, exportviszonylatban számottevő cég sincs, nincs egyetlen más összetételű értékesítési szerve, termelők vagy kereskedők akár alkalmi egyesülése is és a más vidéken telephellyel rendelkező exportőrök akként bonyolítják le e vidéki üzleteiket, hogy alkalmi megbízottak és időnyiszterüleg e cikkel foglalkozó felhatók után a közbeeső többszörös jutalékkal így a versenyképességét csökkentő arut egyszerűen „felvásároltatják”. Így tehát Gyöngyös, Eger, Vercselét neve exportviszonylatban csak mint származási hely játszik esetleg szerepet, de szervezett exportpiac nem lévén e cikkekből márka nem alakul. Ennek gyakorlati jelentőségét kiemelnem azt hiszem felesleges.

A következőkben cikkenként közlöm észrevételeimet.

Ahol egész éven át melegít az Emberszeretet karácsonyi tüze.

Látogatásunk az egeri női kórházban.

Eger, december.

Karácsony hetében az emberszeretet egyik földi intézményét: az Irgalmas Nővérek egeri kórházát látogatta meg a *Hevesvármegye* munkatársa. Tulajdonképpen annak a nagyszabású, modern kórháznak nyomait kerestük, amit néhai Vass József miniszter tervezett Egernek és amit már nemcsak papíron, rajzban láthattunk, hanem *a pénz is megvolt hozzá*. Miért nem épült meg mégsem akkor az Irgalmas Nővéreknek ez a szépen elgondolt óriási méretű kórháza, aminek ügyében oly nagy lelkesedéssel és annyit faradt egy *Dúka* prélátus, egy vitéz *Subik Károly*, dr. *Simkovits* és vejük együtttervezett a város egész társadalma. Most tudtuk meg, hogy a hatalmas meretű, pavillonrendszerű kórház felépítésének gyönyörű terve, az egész, a város jövője szempontjából oly nagy horderejű építkezés illetve beruházás *a telekkérdésen bukott meg*. Hogy kinek a hibájából, azt most ne kutassuk.

Ha nem is került megvalósításra az említett nagyszabású terv, Eger város ma mégis két kitűnő kórházzal rendelkezik a honvéd közrendészeti kórház mellett. Mind a két polgári kórházunk szerzetesrend kezén van. A női kórház az Irgalmas Nővéreké, a másik, a nagyobb és közkorház jellegű intézmény pedig az Irgalmasrendé.

Több mint félszázados Egerben az Irgalmas Nővérek kórháza. Részben alapítvány, részben városi intézmény volt, ez év folyamán Eger város képviselő-testülete az egész intézetet az irgalmas apácák tulajdonába bocsájtotta.

A Sebészet-, Belgyógyászat-, Szülészet-, Nőgyógyászat és Elmeosztályokon összesen 240 ezidőszert az ágyak száma. A város ajándékozási határozatá-

nak miniszteri jóváhagyása után azonban a régi, u. n. „*Örökös*” helyen jelentős építkezés bővítte ki a kórházat, ide helyezték át a Szülészeti és Belgyógyászat! Osztályt, a mai Szülészeti Osztály helyére pedig az új Fertőző Osztályt szervezik be.

Ebbe a kórházba egyelőre csak nő betegeket vesznek fel. Férfi beteget is (pl. operálásra) felvehetnek azonban, de csak külön szobára. A Fertőző Osztályon azonban hat helyiségben és teljesen elkülönítve már 12 férfi és 12 női ágy lesz.

A példás rend és tisztaság, az ápoló szerzetes nővérek gondoskodása és szeretete szinte beszél minden termében a kórháznak. Minden osztály klinikai színvonalon áll. Minden betegnél már a felvétel után közvetlenül vér, röntgen stb. vizsgálatot vesznek és ennek alapján kezelik. *Simkovits József* dr. kórházigazgató főorvost most is ott találtuk éppen a legújabb rendszerű, hatalmas Röntgen-készüléknel. Előzékeny kalauzolásával tekintettük meg a női osztályt, amelynek főorvosa: *Kovalkovits István* dr., s az elmeosztályt, amelynek élén *Gremesperger Károly* főorvos áll. Végül a kémiai laboratóriumot néztük meg, amelynek dr. *Polák Pál* a vezetője. Eppen vérsajtvizsgálatok, a tuberkolózis bacillusainak megállapítása folyt a modern orvosi tudományban ebben a mikroszkóppal és sok más bonyolult technikai, optikai és vegytani készülékkel berendezett buvár műhelyében.

Azzal az érzéssel léptünk ki a szeretetnek ebből a megható hajlékából, amit hivatalosan az Irgalmas Nővérek egeri állami ellátmányos kórházának neveznek, hogy benn annak a nagy Emberszeretnek jegyében folyik a munka, amely szeretetnek sugara december 24-én este karácsonyfékről világít és melegít...

Békesség finéktek!

Irta: Dankó Sándor.

Végzetes átká az ennek a szerencsétlen világnak, hogy nem tudja visszaszerezni az elvesztett békességét. Pedig olyan árat fizetett, amilyen árat még egy másik nemzedék sem adott azért, hogy megnyerhesse a békesség boldog érzését. Folyamokban ömlött és tengerré dagadt a drága vér, amelyet könnyelmű tékozlással pazarolt el minden nemzet. Áldozatul dobva színe-virágát, hogy az ugynevezett békeévek robbanásig feszült fegyverkezése által veszélyeztetett békét biztosítsa magának is, utódainak is. És a vérrrel együtt azé a könny is, máriomságra üldözött sok lizta asszony gödö, szeméből, ártatlan árvák gyászsól hasogatott, szomorú lelkéből. Vagyont érő, mesebeli kirások, mész ölték fel, sok nagy gazdagság olvadt rommá, hogy békességet találjon a világ. Ezeréves határok helyébe újakat készítettek, népeket osztottak meg, kénytzerítettek más csoportosításra, hogy béke legyen. Előördült az utolsó puskalövés is, ehhát az utolsó halátsóhaj is, kiszáradt a könnyek forrása is, elgurult az utolsó arany is, és a béke nincs sehol.

A világ bölcsé hozzáértést színlő tudákosság-gal, pénzt és időt pazarolva, egyik határozatot a másik után gyartva, ántják a jóhatemű világot a békesség kifátásával, és nem tudják lefogni a saját szövetségükben bevőnek, harci fegyver után nyúló kezét, és nem tudják megakadályozni, hogy a náború mindent pusztító tüze fel ne lobbanjon a világnak egyik, vagy másik táján. És, amely nemzet nem nyul is a fegyverek hatalmához, hogy vitát döntön, a gazdasági élet fojtogató szerződésével teszi halálra a lekötelezett adóst. Minonki békét hirdet, és mindenki lázasan készül egy minden eddignél szörnyűbb, pusztító háborúra, s a leszerelésről folytatott, elnyult viták meddők maradnak, hogy minden tanácskozásból újabb és önjöngőbb fegyverkezés láza ujjon ki.

De nemcsak népek egyeteneben, a nemzetek tarka tömekegében van meg a béke len zűnzavar, hanem ott izgálkodik ez minden nemzet egységének látszó sorai között is. Nem kell a zűnzavakra bontani ma a nemzet eg, segé, csak helyre bontotta azt a ténies köd, amely mindenki előtt, aki létnek súlyos terhait érzi, irigyltelő s gúllító teszi a másikat, mert annak baját nem érzi. Nemcsak a töbe és munka áll egymással szemben, hanem a gazdag és szegény néz bizmatlanul egymásra, nemcsak a tudós és tanulatlan között van válaszfal, oda telakszik ez a bontó hatalmaság ugyanazon társadalmi réteg, ugyanazon család fölönlőzó tagjai közé is, hogy még az egymást megérteni, törővőket is szétvássa a borzalmas válsággal: nincs békesség!

És, ha van békesség, az csak a halál békessége! A dermedt, fagyos világ, az ember nélküli határ, a mindent átfogó és eltakaró köd, egy letarolt, komor világ, kénytelen nappal, sötét és sötét éjszaka. És ebben a világban, és a halála készülő, bus elnyúlásban már az se riaszt, ha nádfedeles eresz alatt, vagy ur kúriák ambitusán megperdül a dob: ki ad többet érte? — A koporsóra a sir fagyos röge hull, az dobol, az dübörög! Van béke: a halál békessége!

Óh te lázas-beteg emberi lélek! Ne hidd, hogy csak a halálnak van békessége! Szörnyű betegséged

rémes víziói között, gyötrelmes álmokképek emészti lelkedet. Ezért nem látod meg, hogy a szomorú jelenben előtted áll Valaki, aki nem lármázik, nem tolakozik, nem erőszakoskodik, propagandát nem csinál, nem ajánlja magát, nem követel hódolatot, nem öltözik királyok bíborába, nem burkolózik a tekintély köpenyegébe, hanem odafekszik a jászolbölcső duva szalmájára, vagy megáll velünk szemben és szelid, szóval ennyit mond estűpán: Békesség finéktek!

Szavá, a eloszlik a lelkünket fojtogató köd, az éjszaka a nappalnál lényesebben ragyog, a sir felett kikelet ujjog, a dermedt, halálos világban élet zsendül. Már talán nem is hiszel neki?! Hiszen ma minden szaj békét hirdet, és minden két háborúra készül. Bizonyára azt gondolod, hogy Ő is egyike a világ vak vezetőinek.

Ne hidd! A betlehemi sötét éjszaka egyszer Ő érte gyült leryre és a nyomorúsághban elepedt világ számára egyszer Ő érte zentett a biztatás: békesség a földön és az emberekhez jötkarat. Ez az ígérlet 2000 éves reményessége az eribervilágnak és 2000 év alatt komoly elhatározás alig született a vérből, hogy ez az ígérlet Ő általa valósuljon meg. Ő az ma is, akinek nem adnak helyt a népsövetség asztalánál. Ő az, akinek tanácsát nem kéri ma sem azok, akik népeket vezetnek, a hadiadósságok kérdésében nem kérnek tőle véleményt, a leszerelés problémájába nem engedik beleszólni. Nincs ott a miniszterek asztalánál, mikor azok boldogítani akarják népüket, a törvényhozás házában csak neki nincs képviselője. Félnék tőle, noha nincs fegyvere, menekülnek tőle, pedig mindenkit magához hív, senkinek a szolgálataát nem igényli, maga kész szolgálni mindenkinek. Békességet hoz, s az Ő békessége nem kell e világnak, talán éppen ezért, mert Ő nem úgy adja, és nem azt a békességet adja, amit a világ ed, hanem a maga békességét akarná adni, az az egyetlen, igazi békességet, amelyet szűkölködvé nélkülöz ez a nagyon szomorú világ, azt a békességet, amely mellett nem lehet a háború a erzés boszorkány üsje alá tőbb tüzelni, amely mellett nem lehetne a katonaszolgáltatás felszerelés ezime ott, sokszorosán megfizetelni a tőrt az adóssal. Az Ő békességével nem lehet játékokat üzni komoly problémákkal szemkeltva a leszerelés gondolatát általában faszólni, újabb és vérengzőbb fegyverkezésre, mert Ő a feketen nem mondja féhéprek, sem igazságnak nem mondja a gazdaságot. Az Ő békességével nem lehet odahatni a szegény elé népboldogító szerepében, s ugyanakkor eltűnni, hogy a töbe, a kötelezettség elől külföldre meneküljön, az Ő békességével nem lehet munkaadalmak és kereseti lehetőségek szerzéséről szep szavakat szaválni, s eltűnni, hogy a tekintélyek álláshalmozása neblantsvág legyen, amelyekhez nemcsak hozzenyulni, dehozzászólni se szabad. Az Ő békessége nem ez! Hanem az, amely a szegénynek kenyeret, a rabnak szabadságot, a betegnek gyógyulást, az az üldözöttnek menekéket ad, a mezitelen felruházza, az uton járót befogadja, az elesettet felemeli, a szertni tudót megáldja.

Ő most is ezzel a békességgel, a világ nyomorúságát meggyőző hatalommal jön hozzánk. A csalódást helyrehozza, a háborgatott lelket megnyugtatja, az üldözöttnek pihenést és nyugalmat ad, a gondok

terhét magára veszi, elfelejteti a nyomoruságot, az éhséget megelégteti, a mezítelenséget betakarja, áldást nyújt ott, ahol a világ átkot fakasztott.

Világ hatalmai! Engedjétek helyet neki, vagy legalább hejtsátok az Ő tanácsára, hogy megvalósulhasson az igazi béke és legyen egyszer már áldott karácsonya a régóta szenvedő emberiségnek!

Világ urai! Értsétek meg, hogy nekünk a Szabadító békessége kell! Békesség veletek!

Piller György emléktáblájának leleplezése egri szülőházán.

Az olimpiai vívócsapat ünneplése Egerben.

December 18-án Egerben a dr. Nagy János-utcában Piller György m. kir. honvédszázados szülőházánál falán márványemléktáblát leleplezték a város. Ez alkalomból Egerbe érkeztek a győztes olimpiai vívócsapat tagjai. A vasútállomáson Eger közönsége nevében *Nemecsek Aurél* városi tanácsnok üdvözölte őket, lendületes szavakkal köszöntö meg a város nevében a magyar kard olimpiai hőseit, hogy az amerikai Los-Angelesben az egész világ előtt dicsőséget szereztek a magyar és az egri névnek.

A zászlódiszbe öltözött város meleg szeretettel ünnepelte a vívókat a dr. Nagy János-utcai Pillerház előtt is, ahol délelőtt 11 órakor a dalőrök közreműködésével rendezett társadalmi ünnepség keretében *Trak Géza* polgármester nagyhatású ünnepi beszéddel leleplezte a Piller György emléktábláját.

A nagy vívók mondotta egybekötött a polgármester Los-Angelesben a magyar igazság kardjával vészték a népek lelkebe, hogy él Európában egy kis nemzet, amely elliptottságában is a nemzetek élén áll. Büszkék vagyunk arra, hogy az olimpiáson a diadalmasan megvilágító magyar kardot hűen szolgáltató forgatta. A Te kezeden volt ez a penge, Piller György és Te volál, aki így a magyar élni és küzdeni tudást bebizonyítottad. Ezért határozta el Eger város közönsége, hogy ezt a házat, hol Neked egy nemes nagyszony életet adott, emléktábla díszítse és hirdesse ez a tábla minden nemzedéknek a Te győzelmed hírét. (Eljenzés.)

A polgármester beszéde után a nagyszámu ünneplő közönség tomboló lelkesedéssel ünnepelte Piller századost. A rokonok, a barátok, ismerősök, tisztelők esókölték, ölelék bécézték „Gyurkát”, aki megilletődve és némán alta a feléje áradó szeretetnek ezt a pergőtűzét.

A Városi Színházban délután hat órakor díszes közönség előtt akadémiát mutattak be az olimpiai kardvívók, akiket előbb *Csepreghy László dr.* jogakadémiai tanár üdvözölt az egri sporttársadalom nevében.

Piller, Kabos, Petschauer, Borsody, Glykais és *Gerevich* szebbnél szebb kard-asszókat mutattak be. *Bogen Erna* és *Varja Ilus* pedig érdekfeszítő tőr asszókkal remekeltek a lelkes publikumnak. Piller és Petschauer kard-asszója volt az akadémia utolsó száma, amelyet meg-megújuló izgalommal figyelt a nézőtér, gyönyörködve a kard e két nagy bajnokának tüneményes tudásában.

Ezután a Korona éttermében *Okolicsányi Imre* alispán a közönség lelkes eljenzése közt en átnyújtotta a vívóknak a különféle közületek és intézmények által felajánlott tiszteletdíjakat. Majd a főnysége ünnepi bankett következett, ahol a város közönsége nevében *Nemecsek Aurél* városi tanácsnok mondott pohárköszöntőt a magyar kard kiváló hőseire.

Karácsony idegenben.

(Úti emlékeim kis töredéke.)

Írta: Dr. Hammersberg Lémér.

Baltimore, 1931. karácsony hete. A „Hopkins Inn”-beli szerény otthonon néma csendjében valami kiolthatatlan vágygal gyútom meg az emlékezés szerény gyertyáscsúkját, s bizsergető melegével a gondolat szárnyán eljutok minden eddig átélt karácsonyom valamennyi emlékehez. Lelkemben hazaröppenek, a marylandi tavaszi napsütésből --haza, a nagy magyar telbe . . . a 140 millió nagy magányból, a megcsenktött perárvai meghittságra . . .

Beleborzongok minden emlékbe, majd valami nagy-nagy fájdalomt érzek, mintha a világ minden ártatlanul és hiatalon kivágot túlvelője a szívembe szúrna, panaszó jajszával.

Futni szeretnék. Hová? . . . Kifutok a decemberi tavaszba és elvegyülve a nyáriasan öltözött vidám arcú vásárló áradatba s mint egy érzés -- koldus úgy, de úgy szeretnék valahová tartozni. A szédületes lény es pompa elkábítanak s a hőnpölygő embertömeg magával sodor a város szívébe.

A Charles és Lexington Street sarkán lévő „O. Neill” áruház előtt tapintatos rendőrök vigyáznak a vásárolni akarók sorrendjére. A „May” léle áruház pedig a bebocsájtásra várakozó tömeg miatt legfeljebb csak 200 méternyire közelíthető meg. Európai szem számára szinte ellápraztat a méhetelesen gazdagság, mely ilyenkor karácsony hetében a nyilvánosság elé vonul. A vakító transzparenszek tömegéből fel-feltesillan, mint az élő lelkiismeret egy-egy villanása a „Charity Found”-ok egy-egy szívhez szóló adakozásti felhívása, míg lerongyolódott és éhező védenceik már-már szervezik az International Labor Demence irányításával a Washingtonba indulni készülő „Hunger March”-ot.

A 600, 000 vásárló és fagyaltatózó tömeget ellenben csöppet sem zavarja a 200,000 éhező. Toprongyos nagy darab naiv négerék gyermekded, kíváncs szemmel szemlélik az élelmiszer üzletek kirakatainak paradicsomi bőségét. Őket az emberi kéz alkotta csillogó csacsebecsék már nem érdeklik. Egy pár szem Isten teremtette nagyszemű, husos, kacéran pirosló ananász-eper még igen-igen boldoggá is tenné őket. A bellehemi sötétes szegény kis jászoltól a neon fényes, felhőkarcolós Augias istáilóg, a világkristist eredményező önzés szülőhőnőig eljutott emberiség a jászolban született megváltó szeretetből csak ennyit tudott a lelkebe plántálni! Menekülni szeretnék a világ bármely kis pontjára-- valahol egy kicsiny megnyugvást találni, s önkénytelenül már is benn találom magam a „Cunard Line” Nord Charles streeti irodájában. Mint egy öntudatlanul jegyet váltók a „The National Tours” rendezésében hirdettet december 24-től, január 3-ig tartó Nassau- Miami-Havanna tengeri utra.

1931 December 23 este 6 óra. A 16°-os tavaszi melegben szinte szokatlanul hat a már délután 4 órakor beálló sötétség.

Baltimore ünneplő diszbe öltözött. Valamennyi templom előtt 18--20 méteres feldíszített s apró villanykörtékkel megvilágított karácsonyfa, a „Mindenk Karácsonyfája” áll. A városháza előtt egy villanykörtékkel kirakott 20 méteres világító feszület emelkedik, mely vakító fényével úgy látszik még mindig

nem nyújt elegendő fényt, a rövidlátó önzés számára. Az utakat szegélyező fákat mindenütt színesen világító villanykörte girlandok kötik össze.

Felszállok a „The Short Line” New-Yorkba induló autóbuszára és a 340 kilométeres utvonalon áthaladva Aberdeen, Wilmington, Philadelphia, Trenton, Newark és Jersey-City városokban mindenütt hasonló ünnepi pompát találok. A hatalmas és kényelmes autóbusz megtelik az U. S. A. Navy főhéher ruhás, szabadságra hazatérő matrózaival. Viharedzett, napbarnított, derűs arcok. Kacagásuk a szabadság érzetének felcsillanó öröme. Az autóbuzsi dohányzási tilalmat figyeembe se veszik, igaz, hogy a vezető is megértő e-nézéssel viseltetik velük szemben és így zavartalanul vidám füstkarikákat eregetnek a legegztikusabb vágójuk dohánytermékeivel megtöltött, kurta pipákból. Nyomott hangulatom diákosan vidám társaságokban felenged. Derűs szemlélődésemben meglepésszerűen hat meg, hogy a viharedzett, egyszerű emberek oly átértett alázattal tisztelgnek minden egyes utasúli feszületnek, melyek mindegyike előtt világított karácsonyfa, a „Vándorok-Karácsonyláje” áll. A temetők sírhalmain csillogó, kicsiny karácsonylájk pedig mintha ígéretek lennének egy előjövendő, tisztultabb világjövőnek!

Az érzés és értelem a jelenben halálos küzdelmüket vívják.

Az Intellektus túlcsebulése eredményezi az érzések erőszakos letörését és a realizált élet sivárságát. A „business” realitás azonban már úgy látszik szintén vágyik pihenő óráiban egy-egy tisztultabb érzés után s bár ma még a vágyát, ha csak egy külső-éges bensőségben fejei is ki, eltűrve a cinikusok „elavult—barbár szokás” jelzőt, e túlnyomórészt mégis megállapítható, hogy a krízis sikeres kezeltésének végső fhaszához közegetünk s a küzdelemből tisztultabb formában fog kisarjadzania „megváltó szeretet”.

A demokratikus mezben járó gőgös New-York még ragyogóbb ünnepi pompával fogad és berkésző éjlet érkezem ide, egy minden képzeletet felülhúló, vásárló emberára latba kerülök.

Kábultan térek a Central-Parki „Barbizon Plaza” Hotel 46-ik emeletén levő szobámba és tömpült fásultsággal lérek nyugovóra.

1931. December 24-én reggel 8 óra. Fáradtan ébredlek, majd az ágyam hátsó fömlájába beépített rádió gombját beállítom s a Sch. lectady negyadó állomás stúdiójától felhangzik, mint reggeli köszöntő, egy gyermek lórus karácsonyi éneke.

A hajóindulásig még végig sétálok a Fifth-Avenue-n. A világ legdrágább és legelőkelőbb üzletei itt sorakoznak egy másuttal s a Miss Elizabeth Arden pipacékleteinek bízár illata összekeveredve a Bougeois és Prince Matchabelli gyár „Soir de Paris”, „Princess Morina”, „Love Maria” és „Empress of India” nevű illatkreációinak ideglábitóan buja illatárjával s a „Henry Clay”, „Cabanas” és „Tampa-Girl” Havana szivarok áthatóan kellemes, kékes füstjével, egy erotikus szagkakofoniával nyomják el a hangyaboly módra nyüzsgő Rolls-Roysok és Hispano-Suizak benzinfelhőjének átható bűzét.

A bízárabb „Madame Chantal”, „O’Neill” és „Henry á la Pensée” féle toillettek, a „Florence Walton” és „Perugia” kalap-cipő-harisnya költemények, valamint Bergdorf Goodman álomszerű selyem pizsamái a biarrítzi „The Chambred, Amour”, valamint Deauville, Dieppe, Dinard, London, New-York,

Miami és Hollywood kiválasztottait csábító hivalkodással várják és mégis oly esztetikusan hatnak, hogy az ember egyideig önkéntelenül is megelégedezik a megszerzésükhöz fűződő, sokszor oly tragikus élet-utak és eszközök minden csúfságáról.

A 35—45000 dolláros, gyémánt splitteres bálkalapok, a 15—25000 dolláros, briliánsal kirakott, felcsavarható, bálcipősarkak s az ékköves „Big-Jim”-ek, mily gáláns honoráriumai egy-egy röpke „sex-appeal”-es mosolynak, vagy egy pingőzős és cocktailmámoros futó kalandnak, a bellehemi pászorok primitív ajándékával szemben, amit azok félszer alázattal ajánlottak fel a világmegváltó örök szeretet jászol bölcsőjénél!

Más azonban a tisztult szeretet és más az Eros oltára.

Azok a kopott ruhájú, bellehemi parasztok mégis mennyivel többet adtak! Becsületes, dolgozó kezük minden produktumát tiszta szívük melegébe pakolva, félénken tették le a bornyúnyalta jászol peremére, míg az aranyborjú frakkos csordásai, csak Eros diathermiával szörteletenített lábai elé hajlandók a szivtelenül összeharcsolt cheque-füzetük 1-1 lapját odavetni, miközben felhalmozódott terményfeleslegük felgyújtott máglyájánál gyönyörködnek az éhező tömegben!

Mély gondolatokba merülve jutok el a Hudson-River 56-os számú Pier-jéig, hol a 3 kéményes S. S. Caledonia nevű Oceánkolosszus fellobogózza és utra készen várja a felszálló utasok tömegét.

A várócsarnokban elegáns hajós tiszték szeretettel fogadják az érkezőket. A csomag és személyszállító liftek szakadatlan zakatolása s a hajó „Rudy Vallee Vagabonds” jazz zenekarának ritmikus fox-trot és rumba melódiái, a görnyedő hordárok fáradt nyögésével versenyre kelnek.

A 900 utas s a közel 3000 kísérő táncra perdülnek. A mulatságnak a hajó 3-ik vészes, indulási jele vet véget.

Az utasok ellepek a fedélzeten s a különböző emeletekről kezdetét veszi a színes szerpentin szalagok eregetése. Pillanatok alatt az utasok és a lenn maradt kísérők között minden kapcsolatot már csak a millió és millió papír szerpentin tartja fenn, de a „Laugh Parade” hangjai mellett méltóságtelesen elinduló hajó, a lelki szalag a laza összeköttetéseit is hamar elszakítja és az Oceánnak vág. Délután 6 óra van. Odahaza most indulnak éjleti misére! Itt mindenki siet a názárethi ács fiának születésnap emlékvacsorájára estélyi öltözetbe bűni. Meghuzódom a legfelső fedélzet egyik árbóca tövében s az erős hazagondástól könny szökik szemembe. Egyszerre leirhatatlan vágy fogott el, szernyakat szerettem volna, ... hogy Labradortól kezdve a Kárpátokig és Erdélyig, a világ minden fenőfáját teleaggathassam a szívem minden vágyával: A gazdagok számára érző szívet — a szegények számára megérdemelt boldogságot vinnék ajándékba!

Lelkem e mélységes érzete volt az én legértékesebb karácsonyi ajándékom.

Mit termeljen a gazda?

Irta: Legány Ödön.

Manapság, amikor a búzának, tengerinek, sörárának, zabnak az ára hihetetlen mértékben csökkent, a gazdák folyton csak azzal a kérdéssel fordulnak hozzám, hogy mit termeljenek, hogy növénytermelésüknek legalább szerény jövedelmezőségét biztosítsák.

Erre a kérdésre nehéz válaszolni, először is azért, mert a termelés jövedelmezőségét elsősorban is annak értékesítési ára szabja meg. Már pedig előre megtudni azt, hogy jövőre mi lesz a búzának, vagy a tengerinek, vagy a sörárának az ára, nem lehet.

Az utolsó két évben, amikor a sörárának az ára még elfogadható és a tengerinek ára jó volt, ennek a két növénynek nagyobb mérvű termelését ajánlottam, s azok, kik ezt a tanácsomat elfogadták, ma talán még is szólnak ezen tanácsért, mert a termést egyáltalában nem, vagy csak csekély áron tudják értékesíteni.

A termés áralakulására elsősorban az országos termés nagysága van befolyással. Így például 1931. évben a zab termése országosan gyenge volt s ezért annak ára egész éven át jóval magasabb volt mint a söráré vagy a búzáé. Az idén a tengeri termése volt országosan jó, aminek következtében annak ára rendkívül alacsonyra csökkent.

De az árakat nemcsak az országos termés sikerülte befolyásolja hanem a külföld termése és a világpiacokon mutatkozó irányzat is. Az idei búzatermés nem mondható sikerültnek, s ennek dacára a búza ára roppant alacsony szinten mozog, elsősorban azért, mert a világpiacokon ezidőszert búzaban lánynha irányzat mutatkozik. De hozzájárult ehhez az alacsony búzaárhoz a gazdák pénztelensége is, mely miatt közvetlenül az aratás után sürgőssé vált a kínálat s ezzel szemben gyenge volt a kereslet.

1931. évben aránylag még jó ára volt a sörárának s azért is ajánlottam a gazdáknak ennek nagyobb mérvű felkarolását s ez évben, mert ebből nagy termésünk volt s mivel a külföldön nem tudjuk értékesíteni söráránkat, piaci ára majdnem a takarmányárpival azonos, holott annak előtte ennek ára mindég 5—6 pengővel magasabb volt.

Főleg a gabonafélék ára van álavetve az előbb indokolt áringadozásnak. De észlelhetjük ezt más csoportba tartozó növényeknél is. Csak kivételesen ismerünk olyan terményt, melynek piaci ára kisebb ingadozást mutat fel. Ezek sorából itt csak egyet említek fel: a mákot, melynek ára tavaly is elfogadható volt és az idén magasabbra emelkedett.

Növénytermelésünk irányában sem országosan sem egyes gazdaságokra vonatkoztatva nem szabad az egyoldalúságot követnünk. A sokoldalú növénytermelésnél mégis csak biztosabban fogjuk elérni a jövedelmezőséget, mert amit az egyiknél esetleg veszünk, azt a másikonál behozhatjuk.

Hazánkban az egyoldalú — túlságba vitt — gabonatermelés folyik. Ennek csoportjában is a búzatermelés túlméretezett, a háboru óta 650.000 kat. holddal emelkedett, ami körülbelül 28 % terület emelkedést jelent. Mi volt ennek az oka? A háboru miatt el kellett látunk az egész Monarchiat és szövét-

ségescinket liszttel. Ehhez sok buza kellett. A háboru lezajlása után pedig azok a külföldi államok, melyek búzabehozatalra szorultak, nem rendelkeztek még egy ideig elegendő gabonával, tehát igyekeztek hiányukat beszerezni más országokból, így tőlünk is. Ezen nagy keresletnek köszönhattük az 500.000 papirkoronás, majd később a 36—40 pengős búzaárakat. Ezt a konjunkturát igyekezett a magyar gazda kihasználni azzal, hogy csökkentette egyéb növényeinek termőterületét, feltörte a réteknek és legelőknek egy részét s oda búzát vetett. Még a jobb erőben lévő homokokra is búzát erőltetett. Ez a 650.000 kat. hold búzatermőterület föbblete okozza most a bajt 4.7 millió métermázsza búzaterméstöbbletével.

Időközben a behozatalra szoruló európai államok is mind nagyobb területeket vontak be a gabonatermelés körébe, más szóval, áttértek az önellátásra, aminek következtében csökkentették behozatalukat. De fokozta búzatermelését Amerika is — főleg Kanada és Argentína (Argentínában egy millió hektárral több a búzavetés területe, mint a multban) nemkülönben az orosz szovjet, mely államok olcsó pénzen oly nagy buzamennyiségeket dobnak a piacra, hogy azzal a versenyt felvenni nem vagyunk képesek. Ennek folyamánya, hogy ma a világ búzafőleslege 180 millió met. mázsza. (Es mégis vannak éhezők?)

Nekünk tehát vissza kell térnünk a háboru előtti időkre! A túlméretezett búzatermést csökkenteni kell legalább is 500.000 kat. holddal. De mit is termeljünk ennek a helyén? Elsősorban olyan növényeket, melynek termését a külföldön könnyen értékesíthetjük, melynek kivitele biztosítva van. Továbbá olyan növények termelésére kell ezt a felszabadult területet használnunk, melyeknek terményei eddig behozatalra szorultak. Ha az erre vonatkozó statisztikai adatokat vizsgáljuk, azt látjuk, hogy nagy kivitelünk volt a multban: takarmány- és sörárpából, (sajnos az idén már nem) olajos magvakból, továbbá heréfélek magjából, nyers dohányból, burgonyából, és gyümölcsből. Ezzel szemben nagyobb értékű behozatalunk volt: búkkönymagból, mákból, lenmagból, napraforgó- és tökmagból, különféle heremagból, takarmányrépamagból, fűmagból, almából, aszalt szilvából, dióból, stb. Ezeket okszerűen gazdálkodva idehaza is termelni tudjuk s ezek volnának azok, melyeket a jövőben jobban kell felkarolnunk.

Különösen és eredménnyel fokozhatjuk — legalább 300.000 kat. holddal — a szálastakarmányfélék termelését. Főleg a pillangós növényekre gondolok most, mint a lóhere, lucerna, bitorhere, továbbá a búkköny- és borsófélékre, melyeknek magjai mint exportcikkek elsősorban jöhetnek számításba. Ezeknek felkarolásával javulni fog állattenyésztésünk is, nitrogényjuttó tulajdonságuknál fogva, ezen növények felkarolásával javulni fog talajunk termőereje is.

Okvetlenül fel kell karolnunk a fűmag- és takarmányrépa magtermelését, mert ezekért sok pénzt adunk ki a külföldnek, holott hazánk klimatikus viszonyai kedveznek minőségtermelésüknek. Olyan minőségben tudjuk ezeket előállítani, hogy azt a külföld is kerésni fogja.

Különös figyelmet kell fordítanunk a gyümölcs-termelésre. A gyenge talaju és futóhomokterületeket gyümölcsösök létesítésére kell felhasználnunk. Végül a szántóföldi művelésre nem alkalmas kopár területeket telepítsük be zárt, vagy legelőerdőkkel. Igen sok kihasználatlan ilyen területünk van még, mely fatermelésre jól volna felhasználható.

Térszűke miatt nem terjeszkedhetem ki részletesen az egyes növények termelési területének csökkentése vagy fokozása indoklására. *Annyi azonban bizonyos, hogy szántóföldi termelésünk arányában javítást kell eszközölnünk a fentiek alapján és a helyi viszonyok figyelembe vételével.*

Befejezésül csak annyit, hogy az ország gabona-termelését szerintem legalább 5%-kal kell csökkenteni s az így felszabadult körülbelül 500.000 kat. holdat kell elsősorban a fentiek figyelembevételével más növények termelésére felhasználni. Még így is 51.6 százalékkal (eddig 56.83 százalék) szereplnének a gabonafélék. 0.6 százalék területen (eddig 0.53 százalék) volna termelendő hüvelyes növények 28.6 százalék (eddig 30 százalék) területen a kapások, 1.4 százalék (eddig 0.4 százalék) termőterületen a kereskedelmi növények. A szalastakarmánynövények termőterülete 16 százalékra fokozható (eddig 11.93 százalék) s az egyéb növények számára jutna (0.4 százalék) (eddig 0.82 százalék) termőterület.

Korlátozzuk a föld elterhelésének szabadságát.

Irta: Figlár Géza.

Nem kell történelmi távlat annak a megállapítására, hogy nemzetünk ma már a trianoni csapda diplomáciai vereségét szerencsésen kikerülte és, hogy ebben a küzdelemben államférfiaink egy második honalapító munkát végeztek örök hálára kötelezve maguk iránt kortársaikat és az utókat.

Ezzel szemben sajnos az is igaz, hogy gazdasági téren, eilenségeinknek több ízben sikerült reánk súlyos csapásokot mérni s, hogy a külpolitikai siker természetes következményeképpen el kellett következnie a gazdasági válságnak, attól a pillanattól kezdve, amikor ellenségeink belátták, hogy lehetetlen a magyar nemzetet a revízió eszméjétől eltántorítani. Igen könnyelműnek tartom tehát azokat a kifakadásokat, amelyek a gazdasági válság kitöréséért és pusztításáért, minden fenntartás nélkül és egyecül az előző kormányokat teszik felelőssé.

Szükségesnek véltem ezt felemlíteni azért, mert le kell szögezni, hogy a gazdasági válság tekintetében fordulóponthoz értünk és ma már olyan napokat élünk, amikor e válság növekedéséért kezdlet veszi a kormányzat kizárólagos felelőssége is, különösen akkor, ha a nagy áldozatok árán kivívott diplomáciai sikerünket — a szabadkéz politikáját — állami életünk fenntartásának védelmére, megőrizni és értékesíteni tétovázna és halogatás nélkül meg nem kezdené a gazdasági válság belső és speciálisan magyar okainak megszüntetését, amelyek végeredményében Magyarországot a hitelező államok rabszójára fűzik és pusztításaikkal, a nemzetfenntartó földművelő osztályt, a kommunizmus örvénye felé sodorják.

Megcáfolhatatlan tény, hogy a napjainkban dúló gazdasági krízis — fent vázolt politikai okokon

kivül — onnét ered, hogy agrár állam létünkre, a háboru befejezése óta nemzeti pénztőke nélkül kényszerültünk termelésünket folytatni és így rá voltunk utalva arra, hogy drága és emellett közömbös, sokszor pedig ellenséges államokból pénzt kölcsönözzünk, mely külföldi kölcsönök folyósításakor velünk, a helyzet kényszerítő voltánál fogva, olyan különböző nyílt és burkolt, de mindig csak a hitelező nemzetének előnyeit szolgáló feltételeket fogadtattak el (mert tévedés azt hinni, hogy a tőke kozmopolita) amelyek azután végeredményében nemcsak összes feleslegüket emésztették fel, hanem országunk vagyánállományának nagy részét a hitelezők kezébe juttatták.

Első és legfontosabb kormányzati feladat tehát, a magyar nemzeti pénztőke megteremtése, illetve mindazon akadályok elhárítása, ami képződésének ma, saját hibánkból, útját állja.

A nemzeti pénztőke képződésének alapfeltétele pedig az, hogy e kizárólag földművelésből élő ország olcsóbban tudjon termelni, mint amennyiért áruit értékesíteni kénytelen és, hogy megmaradó pénzeszeleget, mint a kiegyezést követő időkben, a hazai vidéki pénzintézetek útján, azonnal a helyi mezőgazdasági célok szolgálatára bocsássa, mert a mai állapot szerint a mezőgazdaság pénztőke feleslegei — nagy bankok lévén a hazai ipar boldog tulajdonosai — önmaguk alatt vágják a fát, mert a kartell politikai megerősítését és fennmaradását szolgáló helyen keresik gyümölcsöztetésüket.

Hogy a pénzgyűjtés folyamata megindulhasson a külföldi vonatkozásoktól eltekintve, tehát nem nélkülözhető, egy-egy, a mai hiteléletet érintő, mentő és tiltó célzatu azonnali kormánybeavatkozás.

A mentő beavatkozást a közvélemény a földteherrendezés neve alatt már régen várja, de nem kívánok most ezzel foglalkozni, csupán arra mutatok rá, hogy a mezőgazdasági terhek rendezéséhez, a külfölddel kötendő megállapodások készlenléte esetén is csak akkor lehet hozzákezdeni, ha a kormány, a mezőgazdasági ingatlanok eddigi korlátlan elterhelési lehetőségének csökkentésével, gátat vet az újabb eladósodás veszélyének.

Az első és legszükségesebb lépés, tehát az, hogy a mezőgazdasági ingatlanok elterhelése olyan formában szabályoztassék, hogy csak körülbelül annyi elterhelés legyen lehetséges, mint amennyi — a rendes gazdálkodást feltételezve — a mezőgazdasági ingatlanok bruttó bevételének $\frac{1}{3}$ részével, hosszú lejáratu kölcsön alakjában törleszthető. Én ezen terheles határát, például szántóknál, a kataszteri tiszta jövedelem 25—30 szorosában vélném megállapítani és itt teszem fel a kérdést gazdatársaimhoz, arra vonatkozólag, hogy hol állnánk ma mi, ha a korlátlan terhelési lehetőség nem segítette volna elő, legtisztább jóakarattal annyi adóságot csinálnunk, amelyek ma, a negyedrésze után sem bírjuk a kamatot fizetni.

Különben is a föld elterhelésének a korlátozása ma is él a gyakorlatban, bírói határozatokat nem tekintve, mindenkinek meg van a joga, hogy az előírt feltételek mellett, birtokbeli jogutódát, a birtok elterhelésétől egészen, vagy részben eltiltsa.

A holtkéz, a hitbizomány, családibirtok, haditelek, a vitéztelek mind az alapításaikban rejlő cél érdekében, élvezik is a terhelés korlátozását tiltó törvény védelmét, s miután a magyar föld, a magyar faj, és a magyar nemzet fenntartásának célját szol-

gálja, e cél érdekében, amely különösen gazdasági szegénységünk és állandó gazdasági háborúink miatt állandóan veszélyeztetve van, szükséges, hogy mint *védelmi intézkedés is általánosan korlátozassék a mezőgazdasági ingatlanok elterhelésének szabadsága.*

A terhelési szabadság korlátozása nem jelenti a birtokforgalom megkötöttségét, mert hisz mindenki szabadon adhat és vehet mezőgazdasági ingatlant, nem jelenti a gazdálkodás folytatásához szükséges hitel kirekesztését, mert a megengedett határokon belül sokkal több hitel szerezhető, mint amennyi a rendes gazdálkodás céljaira szükséges, ellenben jelenti a hitellel való visszaélés megszüntetését. Egy 25 holdas gazda, tőke nélkül, nem vehetne 15.000 P-ös cséplőgarnitúrát és az 5 holdas gazda sem vehetne pénz nélkül újabb 10 hold földet mint eddig, a könnyelműen vállalt kezesség nem tehetné földönfutóvá a mit sem sejtő családokat, ellenben a korlátolt hitelszerzési lehetőség, takarékosagra kényszerítene minden mezőgazdát. A kereskedelem, az ipar, nem vallaná kárát, sőt ez az intézmény a magyar mezőgazdát a világ legjobb vevői sorába emelné, mert vagy készpénzzel vásárolna, vagy pedig ingatlanba olyan biztosítékot tudna nyújtani a hitelért — (természetes a korlátokon belül) — amelyekből még árverés esetén is kifutná minden adóssága.

A terhelési tilalom intézményesítésének sem jogi, sem gazdasági akadálya nincs s mint a tőkeképződés elengedhetetlen feltétele, még akkor is megvalósítandó lenne, ha országunkat nem fenyegetné külföldi szomszédaink részéről állandóan gazdasági háború. Itt elég, ha rámutatunk arra, hogy az esetben, ha a magyar nemzet az 1883-ban meghozott uzsoratórvény után, a föld elterhelésének korlátozását is törvénybe iktatja, nem tudták volna a románok Erdélyben eladósítani azt az 500.000 magyar családot, akiket gróf Bethlen István nemrég elcsatolt és Erdély elvesztését ezekre való tekintettel talán el is lehetett volna kerülni.

Az uzsoratórvényt, napjainkban a kamatot maximáló rendelettel nagykésőn, de pótolják, azonban ma is, naponta lehet olvasni azt, hogy megkezdődött az eladósodott magyar gazdák birtokainak idegen, sőt ellenséges érületű államok polgárai által történő megvásárlása.

Tehát a régi veszedelem újra kapunk előtt áll. Ma, amikor azt látjuk, hogy végre olyan kormány van, amely a nemzet újjáépítését hirdeti, időszerűnek tartjuk e kérdés feltevését, nem tudván eléggé hangsúlyozni, hogy ha e gondolat törvényre válna, a magyar pénz tőkeképződési folyamatának legnagyobb akadálya elhárulna és a magyar föld minden birtokosa nyugodtan hajthatná le fejét, mert rajta kívül álló hibák többé nem lennének alkalmasak arra, hogy őt és családját földönfutóvá tegyék. És az egyszerű magyarokból álló földműves osztály, mint 1818-ban tette, az e törvény által kapott védelméért, nemcsak kedvet kapna, hanem anyagi erőt is szerezhetne a nagy Magyarország visszaszerzéséhez szükséges áldozatok elviselésére, mert a birtok fogalma, a haza fogalmává magasztosulna.

A magyar mezőgazdaság átszervezése.

Dr. Horti József: „Mezőgazdasági válság” c. munkájából.

A magyar mezőgazdaság azért nem jövedelmező, mert a világgiazi árak oly alacsonyok, hogy már nem fedezik a termelési költségeket. Önkénytelenül vetődik fel az a kérdés, hogy nem lehetne-e átalakítani a mezőgazdaságot és ezáltal csökkenteni a termelési költségeket, más növényeket termelni, melyeknek ára még ma is kedvező és termése jövedelmező. Aereboe* a berlini mezőgazdasági főiskola üzemtani professzora azt mondja, hogy a mezőgazdaságnak mindig alkalmazkodni kell a konjunkturához. A jövő bizonytalan és kiszámíthatatlan, de a gazdának képet kell alkotnia a valószínű áralakulásról és gazdálkodásának ehhez alkalmazkodni. A változott gazdasági viszonyokhoz való kevésbé tökéletes alkalmazkodás is hejyesebb, mintha ez sem történt volna. Példának Dániát szokták felhozni, mely a 80-as években a gabonatermelési válság következtében felhagyott a gabona termelésével és a gabonatermelő területein takarmányt termelt. Kiterjesztette az állattenyésztését és a tehenészeteket, s a gabona helyett tejtermékeket exportált. A tehenészeteknek rendelkezésére állott az olcsó külföldi gabona és még a többi agrárállam a legulsósbabb válsággal küzdött, Dánia egyre gazdagodott. Szokták Amerikára hivatkozni, ahol gépműveléssel olcsósították meg a termelést és a termelési költségeik körülbelül fele annyi, mint nálunk. Ez természetesen csak azokra a gazdaságokra vonatkozik, melyek ezt a termelési módot alkalmazzák.

Magyarországon ebben az irányban alig történt valami kezdeményezés, eredményről pedig beszélni sem lehet. En az alábbiakban összefoglalom azokat az eszközöket, melyek alkalmasak arra, hogy a mezőgazdasági termelést eredményesebbé és jövedelmezőbbé tegyék, feltéve, hogy ezzel egyidejűleg az értékesítést is sikerül megszervezni és biztosítani a gazdának, hogy termékeit a rossz gazdasági viszonyok következtében alacsonyabb áron ugyan, de föltétlenül értékesíthesse. Ha ezt nem tudjuk biztosítani, akkor az erre fordított áldozat kárba vesztett és csak azt az eredményt érünk el, hogy az eddig eladhatatlan termékeink helyett más, szintén értékesíthetetlen termékeket állítanánk elő.

a) Más növényeket termeljünk.

1929-ben Magyarország szántóföldjének 74,2% -án termelnek gabonát.** A legnagyobb áresés a gabonaféléket érte és ezeknek az ára oly alacsony, hogy már a legkedvezőbb viszonyok között sem fedezik a termelési költségeket. Nincsen semmi okunk arra, hogy ragaszkodjunk a gabonatermeléshez, ha a világgiazi már a termelési költségeket sem fizeti meg. Nézetem szerint helyes lenne a gabonatermelést annyira csökkenteni, hogy ez csak a belső szükségleteket fedezze. *A probléma tehát az, hogy ezen a körülbelül egy millió kh. holdon, mely jelenleg a kivételre kerülő 5 7 millió q búzát és rozst termi, legalább is részben más növényeket ter-*

*Friedrich, Aereboe; Über den Einfluss der neuzeitlichen Preisgestaltung auf Organisation und Führung der Landwirtschaft. 4. old.

**Annuaire International de Statistique agricole 1929. XVI. old. (A gabonafélék csoportjába tartoznak a lisztesmagvú növények, nevezetesen: buza, rozs, árpa, zab, tengeri, pohánka, rizs stb.)

meljünk. Igaz, hogy a többi üzemág is válságban van, de mégis helyesebb, ha azt az üzemágot, mely legkevesebbet jövedelmez, minél szűkebb határok közé szorítjuk.

A szarvasmarha hizlalás terén sokkal kedvezőbbek a viszonyok, mint a gabonatermelésnél. Közép-Európában Magyarország az egyetlen agrárállam, melynek elsőrendű hizott marha kivitele van. Lengyelország, Románia és Jugoszlávia csak gyengébb minőségű exportálnak és távolabb fekszenek a közép-európai iparállamok piacaitól, ami a szállítási költségeiket megdrágítja. Ezen államok primitív gazdálkodása és távolabbi fekvése két óriási előnyt jelent, amit nem szabad kihasználtnak hagyni. Az állattenyésztés kiterjesztése szociális érdek, mert sok emberi munkát igényel és kiterjesztése esetén sok munkanélküli találna elhelyezkedést. Nemzetgazdasági szempontból is nagy előnyöket jelentene, mert fokozná a nemzeti jövedelmet és lehetővé tenné, hogy az ország a külföldön eladott hizott állatokkal több devizát szerezzen, mint eddig a gabonával. A hizott szarvasmarhákat Ausztria, Olaszország, Csehország és Svájc piacain lehetne elhelyezni.

Vannak olyan növények, melyeknek magja az északi államokban: Angliában, Hollandiában, Dániában stb. nem érik be, vagy nem kedvező minőségű, de Magyarországon a legkiválóbb minőségű vetőmagjuk termelhető. Ilyenek pl.: lucerna, borsó, saláta stb. Több eredményes kísérlet történt abban az irányban, hogy Magyarországon ezeknek a magvait termeljék, számos gazdaság kötött megállapodást külföldi magkereskedőkkel és termelte részükre az északi országokban nem termelhető magvakat.

A szőlőbirtokosok egy része, mivel a bor csak igen alacsony áron értékesíthető, termelésük egy részét csemege szőlő formájában hozta forgalomba és ez általában kielégítő eredménnyel járt. A többi hazai gyümölcs kiváló zamatát már számos piacon elismerik és értékelik, csak a csomagolás és a minőség terén vannak hiányok.

Az állati termékek közül ujabban a magyar zsir jelentősége emelkedett, mely a külföldi, különösen a német piacokon jobb minőségénél és nagyobb tartósságánál fogva versenyképes a német piacokon az amerikai zsirral szemben.

Tehát azon a szántóföldön, melyen eddig az exportált gabonát termeltük, lehetőleg takarmányokat: szálas takarmányokat, tengerit, takarmányrépát stb. kisebb részén a külföld részére vetőmagvakat és gyümölcs- és főzelék-féléket kell termelnünk.

A magyar mezőgazdaság exportját legjobban jellemzi a következő táblázat.

A hét legfontosabb növény vetésterülete Magyarországon a M. Statisztikai Hivatal szerint a következő volt:

	1921-25	1926	1927	1928	1929
	hektár				
buza (őszi-tavaszi)	1.370.734	1.520.492	1.638.604	1.694.353	1.535.891
rozs (őszi-tavaszi)	650.022	707.372	670.312	658.882	659.318
árpa (őszi-tavaszi)	449.425	430.518	408.292	416.091	479.080
zab	321.362	278.883	261.422	265.224	303.405
tengeri	989.410	1.078.762	1.067.854	1.069.668	1.124.721
burgonya	260.497	253.860	260.823	266.675	283.601
cukorrépa	54.186	64.708	64.725	66.960	79.040

A táblázat mutatja, hogy a magyar mezőgazdaság termelési iránya nem változott lényegesen és Magyarország továbbra is gabonaexportáló állam maradt. A magyar gazda főterméke továbbra is a buza

maradt és nem törődött azzal, hogy a buzaár az öt év előtti egy harmadára süllyedt, s a buzatermelés mellett nem találja meg számítását. Az állam nem igyekszik megakadályozni ezt a káros folyamatot, sőt ellenkezőleg. A buza és rozstermelő gazdáknak burkolt termelési praemiumot (boletta) ad és ezáltal előnyben részesíti őket az egyebet termelő gazdákkal szemben. Ezzel az intézkedéssel megdrágítja az állattenyésztést és kényszeríti az állattenyésztő gazdákat, hogy gabonaszükségletüket a világpiacra fölött fizessék meg, ami lényegesen megdrágítja az állattenyésztés és hizlalás költségeit és sok gazdát visszatart attól, hogy felhagyjon az állam által erősen támogatott gabonatermeléssel.

1932. a magyar fakereskedelem legrosszabb esztendeje volt.

Beszélgetés Reiner Adolf egri fakereskedővel.

Eger, december 23.

Az épületfa-kereskedelem mai helyzetéről Reiner Adolf, Eger legrégebb fakereskedő cégének főnöke, a következőket mondotta munkatársunk előtt:

— Rossz esztendőre számítottunk, de a legrosszabb számításnál is rosszabb volt a magyar fakereskedelemre az 1932. esztendő. Az építkezési költsönöket, amikre vártak, (FAKSz. LÁB) nem folyósították, vagy csak keveset és vontatottan, — a bankok pedig, mint ismeretes, nem adhattak pénzt. Az építési takarékok támogatást és megértést érdemlő mozgalmak a mi vidékünkön csak most kezdődött és így még nem nagyon éreztette hatását a megállott építőiparban.

— Mivel itthoni erdőink termelése elenyészően csekély, az épületfa-kereskedelem külföldi tával dolgozik. Eger vidéke is így román, azaz helyesebben: erdélyi faanyagot használ. A megszállott Felvidék fája ugyan sokkal közelebb van hozzánk, de cseh-szlovák árut nem lehetett behozni, noha az jóval olcsóbb lett volna.

— Most egyébként nagy fordulat előtt áll az egész magyar fakereskedelem. Az új magyar-osztrák vámszerződés alapján Ausztriából fogjuk beszerezni faszükségletünket. Az országra ez hasznos, de reánk, a mi vidékünkre hátrányos, mert idáig a nagy fuvardíj megdrágítja az osztrák fát. A mi vidékünk részére az lenne a legkedvezőbb, ha csehekkel megegyeznénk a most folyó tárgyalások során. A cseh fakereskedők üzletéhesek, hozzánk a fuvardíj aránylag csekély, így nagyon olcsó árat tudnánk elérni.

— Minden vámszedésen túl azonban az összes kereskedelmi egyezmények előnyét messze felülmúltná, ha meghoznánk az új esztendő a magyar Himnusz sokszor imádkozott vig esztendejét: a régi magyar határokat. Ha édes hazánknak legalább a most forgalomba jutott revíziós térképek szerint kibővülnének határai, önállóan is megélne és nem szorulna importra fakereskedelmünk. Adja Isten, hogy minél előbb így legyen!

A debreceni ítélőtáblához akarják csatolni Hevesmegyét.

(A 4-ik oldalon lévő cikkünk folytatása.)

A helyzet ugyanis az, hogy Budapest nemcsak közelebb van és könnyebben megközelíthető Hevesmegyeminden pontjáról, mint Debrecen, hanem Budapest az ország fővárosa is, a törvénykezési ügyben Budapestre utazó polgár nemcsak a bíróságnál, de a minisztériumoknál és más központi hivataloknál is eljárhat ügyeiben. Budapest azonkívül egy nap alatt is megjárható Hevesmegyéből, míg Debrecen nem. Azt pedig amennyire neveltséges, ép annyira bosszantó elgondolni, hogy miképpen utazna a debreceni táblához Gyöngyös, Hatvan, de méginkább Pásztó vagy Nagybátony közönsége. Kértem a minisztert, hogy vonja vissza ezt a sérelmes tervet. Válaszul azonban azt kaptam a miniszter urtól, hogy a terv régóta ott fekszik a minisztériumi akták között, de elődeinek nem volt bátorságuk azt megvalósítani, egyébként pedig megfelelő vonatjáratok biztosításáról gondoskodás történik Hevesmegye és Debrecen között. Kijelentettem a miniszter urnak, hogy terve ellen harcot indítok és ebben a küzdelemben vármegyénk minden polgára mellett áll. Felkértem megyénk minden országgyűlési képviselőjét, hogy a maguk részéről is tiltakozzanak a miniszteri terv ellen.

A Hevesvármegye munkatársának az átesetelés hírével kapcsolatban *Heller József* dr. egri ügyvéd rövid, de tömör szavakban így nyilatkozott:

Katasztrófát jelent rankézve, ha ez a tervet megvalósul. Ez ellen tiltakoznunk kell és még idejében minden követ megmozgatnunk, hogy be ne következzen ilyen sérelmes elgondolásnak végrehajtása. A sajtó és a megye minden közéleti tényezője kell, hogy a legerőteljesebben, sikraszálljon ez ellen a visszafordítást jelentő terv ellen.

Hevesvármegye országgyűlési képviselőinek a szerdai ülés alkalmával ez ügybeni értekezlete után munkatársunknak alkalma volt a mozgalom lelkes vezetőjével, azaz Petro Kálmánnal beszélni, aki az úgy állásáról a következőket nyilatkozott:

„Szent meggyőződésem, hogy ez a terv keresztülvihetetlen, mert ez szerintem nemcsak a jogkereső közönség gazdasági és pénzügyi érdekeit sérti, hanem lehetetlenné tenné a kormányelnök által hirdetett lelki koncentrációt is.

A „Hevesvármegye” szerkesztősége a lap i. t. munkatársainak, előfizetőinek és olvasóinak kellemes karácsonyi ünnepeket és boldog újévet kíván.

Házasság. Polátsik Lea, Polátsik Jenő vezérigazgató leánya jan. 1-én köt házasságot Egerben dr. Neumann Endrével.

Bogma Rezső előléptetése. A Magyar Nemzeti Bank főtanácsa *Bogma Rezsőt*, a M. N. B. egri fiókjának főnökét felügyelővé léptette elő.

Nagyarányú leépítések az egri villamosműveknél. Eger város gépüzemeinek igazgatósága nagyarányú leépítést fogantatott a villanytelepnél. Mintegy 60 külső alkalmazottat elbocsájtottak, de ezeknek egy részét lényegesen kisebb fizetéssel visszavették. A városi közvilágításnál ugyancsak nagy akarákossági intézkedések történtek.

Lapunk legközelebbi száma január hó 15-én jelenik meg.

A Hevesmegyei Gazdasági Egyesület közgyűlése. F. hó 30-án d. e. 11 órakor tartja évi rendes közgyűlését a Hevesmegyei Gazdasági Egyesület Gyöngyösön, székháza tanácstermében.

Blumenthal Béla vezérigazgató, a hatvani OMKE. elnöke a kereskedők helyzetéről.

Az év vége felé közeledvén, egy jobb helyzetnek jelentésével óhajtottam volna igen tisztelt Szerkesztő ur szíves felhívásának eleget tenni. Sajnos azonban, a mindnyájunk által ismert és oly sok oldalról elpanaszolt állapotok miatt a kereskedelem minden ágában csak a helyzet súlyos rosszabbodásáról számolhatok be.

A kereskedelem, a mezőgazdaság katasztrófális helyzete folytán ezer sebből vérzik. A rendkívül silány gabonatermés és az alacsony árak miatt gazdáink vásárlóképesége a minimumra redukálódott, mellékterményei és csekély állatszaporulatának értékesítéséből alig tudja házi szükségletét lefedni, míg ha családját ruházni, vagy házán javításokat akarna végeztetni, kénytelen volna ingatlana egy részétől megválni, de még ennek lehetősége is ki van zárva, mert az óriási pénztelenség az ingatlanok eladását is lehetetlenné tett.

Nagyon helyesen mondotta egyik országgyűlési képviselőnk, hogy az adókat a polgárság ma már nem a keresetéből, hanem az egy életen át kimeresen összekuporgatott kis vagyonából fizeti ki. Hogyan segítsenek tehát az ipar és kereskedelem súlyos helyzetén? Ezen tanácskoznak országunk vezető férfiai. Szerény nézetem szerint csak egy megoldás van és az, a szabad kereskedelem visszaállítása. Mindaddig míg ennek a lehetősége nem mutatkozik, a bajokon radikálisan segíteni nem lehet. A kereskedelem minden időben megtalálta mezőgazdaságunk terményeinek helyes és jó elhelyezését, ugyancsak tudta, honnan kell beszerezni szükségleteinket, hogy az országot jó és olcsó áruval elláthassa. A szabad kereskedelem meghozza az árak nivellálását és megtöri a kartellek garázdálkodásait.

Alkalmam volt helybeli kereskedőtársaimmal a mai súlyos helyzetről beszélni. A kereskedelem minden ágazatában az év folyamán a legnagyobb pangás állott be és az általános panaszokhoz oly helyi jellegű panaszok csatlakoznak, melyeket ezuttal el nem hallgathatok. A szabad és kedvezményes jegyekkel rendelkező vasutas és tisztviselőkár mely községünknek cca. 50 %-át teszi ki, nemcsak a fontosabb szükségleteit fedezi a közl. fekvő fővárosban, de a legcsekélyebb hiányai pótlásáért sem sajnálja a fáradságot, hogy azért Budapestre utazzon azon hiedelemben, hogy néhány fillért megtakarít. Nem gondol arra, hogy ezzel nemcsak a kereskedőt fosztja meg attól, hogy csekély forgalmat csinálva, adó és egyéb kötelezettségeinek eleget tudjon tenni, de megakadályozza ezzel a község fejlődését és annak felvirágozását. Melyik kereskedő tud a munkanélküliségnek segélyezésében résztvenni, ha önmaga is munkanélkül áll. Ugy, amint kötelességünk ma csakis magyar árut vásárolni, kötelessége lenne minden itt lakó embernek, hogy szükségletét a lehetőséghez képest saját községében szerezze be. A vevőközönség részéről elhangzott már oly panasz, hogy a vidéki üzletekben nincs választék. A kereskedő ma már tisztában van azzal, hogy a közönségnek csakis jó

és olcsó árút adhat el, és igyekeznek is minden árujából olyan választékot tartani, hogy mindenki megtalálja azt, amit keres. Ezen jószándékát azonban a kereskedő csak addig tudja valórávallani, míg a vevőközönség támogatja is abban, nem pedig, mint legutóbb is hallottam, nemcsak maguknak vásárolnak az illetők a fővárosban, hanem megbízásokat is elfogadnak. Másoldalról szerzett értesülések alapján súlyos sérelme a kereskedelemnek, hogy illetéktelenek vágott és vágatlan tűzifát hoznak piacra a legális tűzifa- és szénkereskedők súlyos megkárosítására. Hatóságaink szives figyelmét hívom fel ezen türethetetlen állapotra, mert ez iparengedély nélkül árusító fuvarosok nemcsak a kereskedelmet bántják meg, hanem a kincstárnak is az adó és forgalmiadó csonkításával tetemes kárt okoznak.

Minden alkalmat felhasználok arra is, hogy fel-emeljem szavamat a Hatvanban engedélyezett 8 országos kirakodó vásár ellen, mely szintén megölöje a helybeli iparos és kereskedőnek. Ennek magyarázatát már többször megadtam különféle lapokban és remélem, hogy az illetékes minisztérium által rövidesen orvosolva lesz.

Mi teljes odaadással azon leszünk, hogy agyon-sanyargatott kereskedelmünk bajait az Omke keretében lehetőleg orvosolni segítsük és addig döngtjük a kapukat, míg panaszaink meghallgatásra nem találhatnak. Adja az Ur, hogy az 1933 év hozza meg letiport országunk minden polgárának jólétét.

A báró Hatvany család karácsonyi szeretetadománya.

Évek hosszú sora óta, valósággal megszokottá vált már, hogy karácsonykor, a szeretet ünnepén Hatvan uccáin sok új ruhás, új cipős kisgyermek járkal boldogan, akik azelőtt szánalmasan lerongyolódva, sokszor még az iskolába sem járhattak.

Az idén is 230 szegény felruházott kisgyerek hálattal szíve mondott köszönetet a báró Hatvany családnak jóságos adományáért.

A 230 kisgyermek kopogó új cipője és meleg ruhája valósággal útmutatás arra, hogy a nehéz időkben miként kell érezni, gondolkodni és cselekedni azoknak, akiket a sors anyagi javakkal megáldott.

A legnagyobb elismerésre méltó azon helyes intézkedés, hogy az adományok jelentékeny részét a hatvani iparosoknál rendelték meg, miáltal azok munkanélküliségét enyhítették.

Ring Gyula felsőházi póttagot ünnepelte Hatvan s Vidéke iparossága.

A kereskedelmi és iparkamarák legutóbb megtartott választásukon tudvalévóleg Ring Gyula építőmester, építészmérnököt, a hatvani ipartestület elnökét választották meg felsőházi póttagul. Már azon körülmény is, hogy 22 leadott szavazatból 19 szavaza-

tot kapott, mutatja az ő országosan elismert értékét, amelynek eredményeként ő lett volna a felsőház rendes tagja, ha a jelöltség elfogadásában nem akadályozta volna őt meg Papp Józsefnek, az iparosság országos vezetőjének tett ígérete.

A Hatvan és Vidéke Ipartestület rendkívüli közgyűlést tartott, amelynek tárgya az Ipartestületek Országos Központja közgyűlési kiküldötteinek megválasztása volt. Napirend előtt Hegedüs Béla alelnök és Vig Vilmos meleg szavakkal üdvözölték Ring Gyulát megválasztása alkalmából. A közgyűlés nagy lelkesedéssel adott kifejezést vezére iránti szeretetének és ragaszkodásának, aki meghatott szavakkal köszönte meg az iparosság szeretetének spontán megnyilatkozását.

A rendkívüli közgyűlés Ring Gyulát és Hegedüs Bélát választotta meg az országos közgyűlés kiküldötteiül.

A Gyöngyösi Levente Egyesület szeretet ünnepe.

Lelekemelő, szép ünnepség keretében tartotta meg a Levente Egyesület vezetősége, régi szokásához híven f. hó 18-án a Katholikus Legényegylet teremszeretet-ünnepét.

Az ünnepségen megjelent Magnin Adorján esperes plebános, dr. Puky Árpád polgármester, Greiner Ferenc alezredes, katonai állomásparancsnok is.

A Legényegylet helyiségeit zsúfolásig megtöltötte az ünnepségre összesereglett 800 levente s a szépszámú közönség.

Szabó Jágó vezérigazgató, az Egyesület elnöke megnyitó beszédében meleg szeretettel köszöntötte az ünnepségen megjelenteket. Utána Magnin Adorján esperes-plebános tartott emelkedett szellemű, szeretettől áthatott karácsonyi beszédet, majd az énekek és szavaltatok elhangzása után kiosztásra kerültek az összegyűjtött szeretet-adományok.

210 levente részesült részben segítségben, részben jutalomban, kiosztásra kerültek az alább felsorolt tárgyak: 63 pár bakkanes, 36 felsőkabát, 7 nadrág, 6 öltöny, 23 feltalp, 275 kg. liszt 2 zsebóra, 2 ezüst ceruza, 3 ing, 15 l. rum, 12 q. szén, 2 kg. zsir, 3 kg. kolbász, 1 kg. cukor, 3 villanyos zseblámpa, 11 zsebkés, 1 zseleltkészülék, 5 pénztárca és 206 cigaretta.

Az ünnepség végén Szabó Jágó elnök nagyhatalmú záróbeszédében búcsúszavakat intézett a távozó 1911-i évfolyamu leventékhez, lelkükre kötve azon kötelességet, hogy haladjanak a becsület útján, — ragaszkodjanak a nemzeti eszmékhez, és legyenek hű polgárai a hazának.

A Levente Egyesület vezetősége nagyon szép nemzeti kötelességet teljesít akkor, amidőn e válságos időben segítségére siet a lerongyolódott szegé-

nyeknek, mert ezen segítségnyújtással nemcsak a meztelen testüket takarja be, hanem a lelkük egyensúlyát is biztosítja.

A szeretetadományok gyűjtésének igen terhes munkáját példás kötelességtudással és önmegtartóssággal Krupánszky László, a Levente Egyesület lelkes vezetője végezte, aki ezen nemes ténykedésével is rátermettségéről tett szép tanubizonyosságot.

A Levente Egyesületet dr. Puky Árpád polgármester s a gyöngyösi pénzügyintézetek az adományok gyűjtésén elismerésre méltó módon támogatták.

Vármegyénk gazdasági életének erőforrásai.

Az 1932-ik év nehéz megpróbáltatásoknak tette ki vármegyénk vállalatait. A súlyos gazdasági helyzet igen sok helyen növelte a munkanélküliséget, mert a kereslet híján leépítésekre kényszerültek a vállalatok.

A súlyos dekonjunktúra miatt új munkaalkalmak teremtése szinte lehetetlenné vált.

Vármegyénk vállalatainak tolyó évi működéséről igyeckszünk igen tisztelt olvasóinkat, a vármegye közönségét tájékoztatni. Mai számunkban megkezdjük ezen elhatározásunk megvalósítását, hogy ezáltal is megismertessük a nyilvánossággal azon vállalatokat, amelyek ma is, habár megfeszített erővel, de mégis kényeret tudnak biztosítani a vármegye jelentékeny számú munkásságának.

A Hatvani Cukorgyár R. T.

A nemrég felolvt igen rövid üzemé alkalmával 800 munkásnak adott kényeret. A jelenben is, bár éppen a rövid üzemre való tekintettel, csak nagyon kis munkáslétszámra volna szüksége az üzem rekonstrukciójához, mégis a tulajdonosok nagylelkűsége, s a részvénytulajdonosok vezetőinek elismerésre méltó megérzése folytán a szükségesnél jóval több 200 munkás nyer alkalmazást.

Ezen vállalatnál nem vártak felhívásra, hanem a saját, nemes gondolkodásuktól vezettetve, a munkanélküliség enyhítése érdekében önként teltemeltek a munkáslétszámot.

Őszinte örömről szolgálna, ha a vármegye több vállalatánál is hasonló becsületos elhatározásokról számolhatnánk be.

A Nemzeti Hitelintézet gyöngyösi fiókjának működése.

Gyöngyös és vidéke gazdasági életének igen értékes szerve a Nemzeti Hitelintézet gyöngyösi fiókja. Hogy az intézet működéséről a vármegye lakosságának hű tükörképet adhassunk, felkerestük annak igazgatóját, Herédy Lászlót, aki hozzá intézett kérdéseinkre az alábbiakban nyilatkozott:

„Folyó év márciusában vette át a gyöngyösi intézet a hatvani fióknak anyagát s azt minden zök-

kenés nélkül illesztette bele a gyöngyösi fiók ügyvitelébe.

Fiókunknál a peres és hátralékos anyag a pénzügyintézeteknél ma szokásos százalékon jóval alul maradt.

Az intézet betétállománya, — az igen súlyos gazdasági viszonyok dacára, — ha kisebb mértékben is, de állandó emelkedést mutat.

Különösen előnyünk, hogy a kihelyezési állomány nagyon egészséges megosztású, ami kétségtelenül a budapesti ügyvezetőség előrelátó üzletpolitikájának eredménye. Ezen körülménynek tudható be az, hogy a hátralékos anyag kevés és a fiók a nehéz viszonyok dacára a folyó évben is szép nyereséget tud felmutatni.

Mint a fiókra nézve rendkívül fontos körülményt, meg kell említenünk azon öröndetes tény, hogy a fiók ügyfeleinek száma a 4000-t is jóval felülmulja.”

A nemzeti Hitelintézet gyöngyösi fiókjának 1932. évi működése — bár, pontos számadatok még nem állanak rendelkezésre, — meglepő szép eredménnyel végződik. A nehéz gazdasági helyzet súlyos próbáját sikerrel állotta ki. A hatvani fióknak beolvasztása rendkívül sok szaktudást, körültekintést és tapasztalatot igényelt. Herédy László, aki 13 év óta vezet az intézetet, kiváló kvalitásaival mesterien megoldotta e nehéz feladatot. A főintézet jó kezére bízta a fiók vezetését, amelynek fényes tanujele az, hogy a fiókintézetnél igazgatása alatt egyetlen fillérnyi leírás nem történt.

A Gyöngyösi Takarékpénztár Egyesület 1932. évi működése.

Gyöngyös egyik legrégebbi pénzügyintézete a Gyöngyösi Takarékpénztár Egyesület, amely működésének 65-ik évét töltötte be. Részvénylőkéje az 1931. évi mérleg szerint kimutatva 180.000 P. tartaléktőkéje 305.000 P. és nyugdíjalapja 86.500 P.

2000-nél több ügyféllel rendelkezik. — a betétesek száma is meghaladja az ezret.

15 millió pengő kihelyezése van, melynek cca 72 % a gazdáknál van.

Az intézet az egész év folyamán csupán néhány árverést tartott, ezeket is az adósok kérelmére, hogy az ingatlan értékesítésében segítségükre legyen.

Az intézetnek 6 nyugdíjasa van, akiknek megélhetését biztosítja.

Az intézet vezetőségének, élén a kiváló szaktudású Szabó Jágó vezérigazgatóval igen nagy érdemű tudható be azon körülmény, hogy a nehéz idő dacára, a régi tradíciókhoz híven az intézet ma is igyeckszik eleget tenni a lehetőség határain belül a beléhelyezett bizalomnak, — érdemes és szükség-szerű kölesönök folyósításával.

Információnk szerint a közgyűlés remélhetőleg a rendes időben lesz megtartva, s e tekintetben a bankok bizonyos egyöntetűsége törekszenek.

A Gyöngyösi Katholikus nap.

E hó 8-án impozáns keretek között zajlott le a gyöngyösi kath. nap. A rendkívül gazdag programot délelőtt ünnepélyes szentmise vezette be, melyet a Szent Bertalan templomban Török Kálmán prépost. kanonok celebrált, a Ferenczrendiek templomában pedig dr. Csepela Lajos mezőkövesdi apát kanonok plebánus. Szentmise alatt dr. Strommer Viktorin és dr. Holik Sámuel predikáltak.

Ezután a Kath. Legényegyletben és a Központi áll. elemi iskola udvarán diszgyűlés volt, melyre váratlan nagy tömeg gyűlt egybe főképen férfiakból.

A délutáni csoport-gyűléseken, főleg a tisztviselők, nők és iparosok gyűlésén, oly nagy volt az érdeklődés, hogy az ajtók előtt szorongó tömeget a rendezőség képtelen volt elhelyezni. Mindenkit örömmel töltött el ez a lelkes megmozdulás és a katolikus híveknek ez a szép összetartása.

A gyűlések programján különösen két gondolat vonult végig: a hitélet elmélyítése, a katolikus világnézetnek, mint társadalmi békét és igazságot sürgető államfenntartó tényezőnek a gazdaságban, családban társadalmi harcban való szigorú keresztültellete és a nyomor ellen való küzdelem.

A gyűlések szónokai voltak: Huszár Károly, dr. Ernszt Sándor, Kriston Endre, Török Kálmán, dr. Cettler Jenő, Wolff Károly, Homonnay Tivadar, Hodossy Gedeon, Lendvay István, dr. Petro Kálmán, Ötvös Lajos, Müller Antal, Kovács Gyula stb.

Képviselőtestületi tagok választása Gyöngyösön.

F. hó 18-án zajlott le Gyöngyösön a városi képviselők választása szokatlanul nagy érdeklődés mellett. Az I. és III. kerületi választás csendes volt a hivatalos, régi lista győzött küzdelem nélkül.

Az I. kerületben megválasztották:

Bogdán Lajos, Toldy Pál és Guba Pál képviselőket.

A II.-ik kerületben:

Magnin Adorján, Pampuk József, és id. Bogdán Józsefet.

A III.-ik kerületben:

Toldi Józsefet, Nagy Dezsőt és Ruzs Jakabot.

IV.-k kerületben:

Kovács Gyulát, Dr. Kossa Lajost és Szabó Jágót.

Az V.-ik kerületben:

Buday Ferencet, Hermann Miksát és Mády Ferencet.

A legnagyobb harc az V.-ik kerületben volt, ahol a 800 szavazó közül jóval több, mint 700 szavazott le.

A kisipar pusztulása és a bórkereskedelem

Gönczy Árpád, Eger és a megye legnagyobb bórkereskedésének, a Gönczy és Altmann cégnek egyik főnöke a bórkereskedelem, bórpar és a vele kapcsolatos kisipar helyzetéről az alábbiakban számolt be munkatársunk kérdésére:

— A kisebb bórgyáraink tüke hiányában mind elhullottak. Ma három nagy bórgyár látja el hazánk szükségletét. A gyárakban feldolgozott nyersbőrnek nagy százaléka tengerentúli vadbőr. Ez silányabb anyag hazai állatbőrünkénél, de száz százalékkal

olcsóbb. A kiváló magyar bőrt az árak miatt nem tudják elhelyezni, külföldre is ráfizetéssel exportálják, de kénytelenek vele, hogy így cserébe a drága külföldi vegyi anyagokat behozhassák.

— A most záruló évben az egész bórszakma, a bórgyártól a kisiparossáig, deficittel dolgozott. Az előző esztendőben 50, most pedig már 90 százaléka vált behajthatatlanná a künnlévőségöknek. Az iparos sokszor olyan olcsón kénytelen eladni készárúját, hogy utánpótlásra semmi sem jut a bevett összegből. Ha ez így tart tovább, a pusztuló kézművesipar magával rántja a bórkereskedelmet is. Szükséges volna, hogy összefogjon az iparosság és egységes áruk betartásával meggátolnák, hogy a szorult helyzetben lévők az önköltségi áron jóval alul is elköttyelvéljék munkáikat.

— Bőráraink egyébként az év közepén nagyot estek, most jó ideje egyenletes színvonalon állnak, de még mindig alatta az önköltségi árak.

Westphalen-Auersperg Szőlőtelep R. T. Gyöngyös.

Vármegyénk egyik igen értékes szőlőtelepe a több, mint két évtizede fennálló Westphalen-Auersperg szőlőtelep, amely Gyöngyösvisontán fekszik 250 holdnyi területen. A szőlőtelep kiváló szaktudású vezetője Grüssner Dezső a telepet valósággal mintateleppé fejlesztette, kiváló minőségű borait nemcsak belöldön, hanem a külföldön is igen előnyösen ismerik.

Meggyőződésünk, hogy a gazdasági élet kismérvű javulása esetén is a szőlőtelep üzleti életének fokozott fellendülése biztosítottnak tekinthető.

Háziipar a Hevesmegyei Gazdasági Egyesület kebelében.

Az egész országban, sőt a legutóbbi árumintavásár óta a külföldön is közismertté lettek a gyöngyösi háziiparosok nagyszerűen sikerült munkái. Balogh Istvánnak, a Gazdasági Egyesület titkárának örök érdeme lesz, hogy úttörő munkájával 35 munkanélkülinek juttatott kenyeret, s az ő szakavatott mesteri vezetésével, — dacára nagy hivatali elfoglaltságának, — hirt és dicsőséget szerzett a gyöngyösi iparosoknak.

Azok a gyönyörű „Boll” rendszerű gyermekjátékok, amelyek a Hevesmegyei Gazdasági Egyesület műhelyéből kerülnek ki, ma már fényes tanubizonyosságai annak, hogy teljesen fölösleges a külföldi gyártmányok vásárlása. Az Amerikába szállított mintaküldemények sikere szép üzleti kilátásokkal kecsegtet.

A sikerült játékok rendkívül olcsó áron szerezhetők be, hogy azonban miként emelkedhetik a minimális árban kalkulált árú a közvetítő kereskedelem kezén, annak igen érdekes példája az alábbi kis epizód:

Elindult gyöngyösről egy apró sárga kacsa 99 társával együtt darabonként 1 1/2 fillérért. Megjárta Budapestet, onnan Egerbe került, ahol a játéküzem egyik tisztviselőjének, mint egy budapesti gyár értékes gyártmányát adták el 18 fillérért. — Ez a kis kacsa, illetve a vásárló közönség szomorú históriája.

GYÖNGYÖSI BANK R. T.

Telefon : 5.

Flóknézet : Jászárokszálláson.

ALAKULT 1888-BAN.

AZ OSZTÁLYSORSJÁTÉK

főelárusítója.

Látogatás Eger legrégibb kereskedelmi borpincészetében.

A Steiner Testvérek legnagyobb és legrégibb bormagykereskedő cége Egernek. A céget még 1816-ban alapította a mostani tulajdonosok nagyatyja. A Dobó u. 40. szám alatt az egri vár tövében áll a Steiner Testvérek cég telepe, a hatalmas pince pedig mélyen alányúlik az ősi várbástyák alá. Látogatásunknak külön élménye volt ennek a modern, nagykereskedelmi borpincének a megtekintése. A mintaszerű rendben és tisztaságban óriási hordók sorakoznak az egri hegyek legjobb boraival. Kóstoltuk a legzamatosabb bikavért, azután a Sikhegy és a Galagonyás legtüzesebb borait. Jólesett látnunk, hogy az idei szüretnél is összes szükségletét az egri termelőknél szerezte be a Steiner cég. Különösen dicsérendő, hogy a nagyobb urasági tételek mellett a kistermelők borait is egri napiáron vásárolták meg és így szociális hivatást tölthetnek be. A kistermelők borát mint egységes típusú, kitűnő asztali bort hozzák forgalomba. Azzal az érzéssel távoztunk a szép pincéből, hogy ez egyik látványossága Egernek.

Karácsonyi játékvásár.

A Hevesmegyei Gazdasági Egyesület által fenntartott háziipari tanfolyamok

játékkészítményei, melyek kis gyermekek számára oktató és szórakoztató, szolid kivitelben, remek színézéssel, fából, moshatóan készülnek, az egyesület titkári hivatalában, Gyöngyös, Postafiók 101, mindenkor megtekinthetők és vásárolhatók. Levelezőlapon utánvéttel küldött rendelések azonnal el lesznek intézve.

Dobozolt játékok árai :

Állatok :	háziállatok, 29 drb. dobozban . . . . . P.	5.30
	vadállatok I. 12 " " " " " " " "	3.50
	vadállatok II. 23 " " " " " " " "	5.30
	vadállatok III. 31 " " " " " " " "	7.50
	Baromfi . . . 23 " " " " " " " "	2.70
Kis falu :	Templom, házak stb. 10 drb. dobozban	2.70
	Ugyanez állatokkal 31 " " " " " " " "	5.30
Kis vasutak :	törv. védett gummissínűs vontató berendezéssel állomással, őrházzal stb.	
	Egy vonat 11 drb. dobozban	2.80
	Két vonattal 17 " " " " " " " "	4.20
Nagyobb vasutak, fenti rendszer szerint :		
	Egy vonattal 12 drb. dobozban	6.60
	Két " " 16 " " " " " " " "	9.20
	Express vonat 9 " " " " " " " "	7.40

Hintaelefánt P. 12, hintaszírf P. 10 a hintalovak mintájára. Azonfelül villanyvilágításos őrházak, állomások, szemaforok, hidak stb. nagyobb vasutakhoz illő nagyságban.

A gondos háziasszonynak minden

csüförtökön

első teendője, hogy felkeresse

Hajdu Armin

üzletét,

ahol friss pörkölésű elsőrendű

kávét

kap igen jutányos áron! — Denaturált szesz nagyban és kicsinyben! — Vidéki megrendeléseket pontosan eszközölk! — Saját érdeke parancsolja, hogy egyszer próbálja meg.

Ruháinkat izlésesen és olcsón készítessük

R á z u s n é

Mutschenbacher Margit

angol—francia női divatszalonjában.

HATVAN, Szalkai utca 8. sz.

(Suba köz.)

C Z I G L E R S Á N D O R
bádógosmester

vállal épület és diszműbádogozást, javításokat a legjutányosabban

HATVAN, Csatafi utca 4.

a főszolgabíróság mellett.

D I G F E R E N C

órák-ékszerész, varrógép és kerékpár kereskedő HATVAN. Ajánlja dusan felszerelt árukat ugymint órák, ékszerek, disztárgyak, varrógépek, kerékpár és motorkerékpárok valamint alkatrészeit.

Kedvező részletfizetésre is kapható.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos :

Dig Vilmos, Hatvan, Telefon: 85.

Társszerkesztő: **Balogh István Gyöngyös.**

Főmunkatárs: **Kelemen Andor, Eger.**

Kéziratok, előfizetési és hirdetési díjak a kiadóhivatal címére Hatvanba küldendők.

Hirdetések díjszabás szerint.

Ünnepi szám ára 1 pengő.

A kedvezményes vasúti jegyét ne használja föl arra,

hogy saját és a mások szükségletét BUDAPESTEN szerezze be!

Őna Vármegyében elég megbízható iparos és kereskedő, becsületbeli kötelesség azokat támogatni!

GÖNCZY és ALTMANN bőrkereskedők

EGER, Dobó-tér 2. TELEFON: 233.

Börgyári lerakat mindennemű bőrökből.

Az összes cipész-kellékek nagy raktára.

LEGSZOLIDABB és LEGOLCSÓBB ÁRAK!

A vidéki iparosok bevásárló és találkozó helye.

PALMA és GULLIVER gummisarkok főelárúsító helye gyári árral.

**Eladó gyümölcsfa-
oltványok**

KESERŐ BÁLINT faiskolájában, Pusztamonostor, Szolnok megye (A Magyar Faiskolai Szövetség tagja.) Alma, körte, szilva, kajszli, cseresznye, meggy, dió, eperfa magról, vadkörte és vadalma, két éves csemeték. Versenyképes minőség és árak. Árjegyzéket kívánatra küldök. Látogatókat szívesen fogadok. Telepem közvellenül a pusztamonostori vasútállomás mellett van.

REINER ADOLF

épületfa-kereskedő.

Központi telephely: EGER, Vörösmarti u. 39. Tel: 94.

Fiókok: Kálkápolda, Ludas, Karácsond és Bélapátfalva.

Eternit lefolyócsövek lerakata.

KESZTYŰSZABÁST ÉS

KÉZZEL VARRÁST

tanít Dobai, Budapest IV.

Deák Ferenc-utca 21.

**Café „NAGYLITER“
restaurant**

EGER

Legízletesebb konyhája, kitűnő fajborai. Figyelmes kiszolgálása. Olcsó árak.

Nemcsak Hevesvármegyében, hanem országszerte híresek.

Állandóan elsőrendű női jazz és cigányzene.

Vidám hangulatú Szilveszterest, melyre okvetlenül jöjjön el és akkor boldog újéve lesz.

Minden városban

és minden faluban tudják, hogy milyen kellemes és előnyös megszállni.

BUDAPESTEN a

BRISTOL SZÁLLÓBAN.

Előzékeny kiszolgálás.

Kellemesen fűtött szoba. Kitűnő ellátás.

Naponként és személyenként 12. — P.-ért.

Központi iroda:
Horvát Mihály ucca 774.

**Nagy és kisméretű!
géptégla, hornyoltcserép!**

A Hatvani Gőztégla és Cserépgyár r.-t. hatvani gyártelepén kitűnő minőségű.

Nagy méretű téglák Hornyoltcserép

Kisméretű „ Gerincscserép

TELEFON: VIDÉKI
Központi iroda 22. vizsonteladókát
Gyártelep 31. keresünk.

**Olcsó áron,-
részletfizetésre is kapható!**

**Standard
rádiókészülékek.**

Illés Béla

radiószaküzletében.

Eger. Telefon: 230.

Bell Miklós

tégla és

cserépgyára.

gyára.

Mátraderecske.

**HERMANN ZSIGMOND
és FIAI**

épületfakereskedők és
betonárugyárosok

Gyöngyös (alapított 1883 évben.)

Ajánlja, mozaik és cement-

áru gyártmányait a legszebb,

tartós kivitelben előnyös

árakban.

Kérjen árjegyzéket!

**STEINER
TESTVÉREK**

bor és sörnagykereskedése

EGER.

Alapítási év: 1885.

Dobó utca 40. Telefon: 166.

NYOMATOTT VÉGH DEZSŐ KÖNYVNYOMDAJÁBAN HATVANBAN.